Инв. № 10
Гос. книжная палата УзССР
*2 ИЮЛ 1982

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҳақиқати

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг газетаси

ГАЗЕТА 1974 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

2 ИЮЛЬ, 1982 ЙИЛ
ЖУМА
№ 151 (2.557).
Баҳоси 3 тийин.

60 ЙИЛЛИГИГА ЗАРБДОР ҲАФТАЛИКЛАР СССР

СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига давом этаётган зарбдор олтмиш ҳафталикларнинг ҳар бирида республикамиз дала ва фермаларининг фидокорлари ажойиб меҳнат натижаларига эришмоқдалар.

28 июндан бошланган навбатдаги ўттиз тўртинчи ҳафталик янгилик бунёдкорлари — конструкторлар, ихтирочилар ва рационализаторларга бағишланади.

СЎЗ — ТАЖРИБАКОРЛАРГА

ҲАР ТУП НИҲОЛ АРДОҚДА

Совхозимиз Жиззах даштида ташкил топган истиқболи порлоқ хўжаликлардан ҳисобланади. Дастлаб, 1975 йилда 450 гектар ер ўзлаштирилиб, унинг асосий қисмига чигит экдик. Айниқса, ўтган 1981 йилда қўлга киритган ютуғимиз муваффақиятли бўлди. Она-Ватанга қарийб 8 минг тонна «оқ олтин» етказиб бердик.

СССРнинг 60 йиллиги нишонланадиган бу йил чўлқуварларимиз зиммаларига янада юксак мажбурият қабул қилдилар. Давлат қабул пунктига 9 минг тонна чўл дурдонаси топшириқ этамиз. Хўш, бундай улкан кўрсаткичга қандай қилиб эришамиз? Шу ҳақда бир оз тўхталиб ўтмоқчиман. Экин майдонимиз 2700 гектар. Ҳамма майдонларга чигитни қисқа муддатда экиб, тўла ундириб олганмиз. Эндиги асосий мақсадимиз ҳосил қилинган ниҳолларни то пахта пишиб етилгунга қадар сақлаб қолиш, унинг ҳар тупида мўл ҳосил етиштиришдан иборат.

Одатда йил бир-бирига асло ўхшамайди. Табиатдан эҳсон кутиб иш тутган деҳқон кузда панд еб қолиши ҳеч гап эмас. Узоққа бормай, бу йилги бажарилган ва бажарилаётган ишларга бир назар ташлайлик. Дастлаб баҳор серёғин келди. Март ойида ёғиб ўтган қор туфайли ер сувга тўйди. Иссиқ кунлар бошланиб чигит экишга қулай фурсат яратилди. Ана шундай шароитда ер етилиши билан ҳамма майдонларга қисқа муддатларда барака уруғи қадаб, уни бир текис ундириб олдик. Энди эса об-ҳаво кундан-кунга исиб, ердан намни кочирмоқда. Натижада сув камчиллиги яққол кўзга ташланиб, қоляпти.

Совхозимизда еттита бўлим, 56 та бригада мавжуд бўлиб, унда 14 миллат фарзанди оға-инидек дўст-иноқ меҳнат қилмоқда. Бу дўстлик, айниқса, бугунги ғўза парвариши қизғин тус олаётган кунда яққол сезилиб турибди. Улар ҳар бир ишни бамаслаҳат, баҳамжиҳатлик билан олиб боришяпти. Натижада ғўзалар дуркун бўлиб ўсмоқда. Чўл шароитида азалдан ишчи кучи камлиги яққол сезилиб қолади. Шундай кезда ҳамма бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилиши ўз самарасини беради. Буни шу кеча-кундуздаги меҳнат яққол исботлаб турибди.

Бизда ўзининг ҳалол меҳнати билан пахтадан мўл ҳосил олиб келаётган бўлим ва бригадалар кўп. Республикада хизмат кўрсатган пахтакор Зайниддин Алимов етакчилик қилаётган бўлим ана шулар жумласидандир. Бўлимда 450 гектар экин майдони мавжуд бўлиб, аҳил коллектив ҳар гектар ердан 40 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олган. Улар ҳозирги кунга қадар учинчи культивацияни сифатли ўтказишди. Бўлимнинг Нуриддин Болтаев, Елғош Ҳайдаров ўртоқлар етакчилик қилаётган бригадаларида ғўзаларга тўртинчи комплекс ишлов бериш бошланди. Бу бригада бошлиқлари махсус ён дафтарча тутиб, унга ўзларининг олиб бораётган кундалик ишларини қайд қилиб борадилар. Ана шундай иш юритиш натижасида бригадада ҳосилдорлик ортиб боряпти.

Низомиддин Азимов, Жамол Болтаев ўртоқлар бошчилик қилаётган бўлимларда ҳам иш шу кун талаблари асосида олиб борилпяти. Мазкур бўлимларнинг Нажмиддин Усаров, Ғайбулла Кўчимов, Ғани Раҳимов, Тиркаш Мўминов, Аҳад Шерматов, Вали Қўшбоев ўртоқлар етакчилик қилаётган бригадаларида ғўзаларга оби-ҳаёт тараш яхши йўлга қўйилган. Умуман, сув танқислиги сезилаётган бу йилги шароитда шу кеча-кундузда механизатор ва субчини бир-биридан ажратиб бўлмайди. Улар ҳосил посбонлари, дала хўжайинлари ҳисобланишади. Зеро, ҳосил тақдири ҳам бу азаматларнинг қўлида. Ўз вазифаларини сидқидилдан ҳис этган мазкур ҳосил посбонлари шу кеча-кундузда дала кезиб, ҳар туп мурғак ғўзани қалб қўри, меҳр зиёси билан парвариш қилишмоқда. Ҳосилни эрта етилтириш уларнинг ҳиммати, ғайрати ва омилкорлигига боғлиқ. Ҳар туп ниҳолнинг қадрига етиб кўз қорачиғидек асраётган бу субчи ва механизаторларнинг ғайрат-шижоати туфайли ғўзалар кундан-кунга бўй чўзмоқда. Улар ҳар туп кўчатни асраб қолиш, тезроқ кўсакка-кўсак қўшиш учун бор маҳоратларини ишга солмоқдалар. Биз бу борада баъзи тадбирларни белгилаб чиққанмиз.

Биринчидан, шу кеча-кундузда ғўзани қондириб суғориш алоҳида аҳамиятга эга. Бунинг учун сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш, ҳар бир литр оби-ҳаётдан 2—3 литрнинг нафини кўриб фойдаланиш даркор. Бунда сувнинг барча эгатларга бир хил тарқалишига катта эътибор бериш керак. Шундай иш тутилганда ғўзалар қониб сув ичади, илдизи тупроқнинг табиий намига етиб, яхши томир олади. Холдор Алимов, Эрдон Ҳасанов, Абдулла Эсонбоевлар уста субчилардан ҳисобланишади. Улар сув қадрини сидқидилдан ҳис этиб, ғўзаларни обиҳаётга қондириш, экин тез амал олишини таъминлашга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиб келишмоқда. Бунда уларга механизаторлардан Бахт Жумақулов, Қаҳҳорбой Маҳмудов, Ғаффорбой Маликовлар яқиндан кўмаклашишмоқда. Улар культивациянинг чуқур бўлишини таъминлаб, сувнинг тупроққа яхши сингишига эришмоқдалар. Натижада нам узоқ сақланиб, суғориш муддати узайяпти.

Иккинчидан, бу йилги шароитда ғўзани озиқлантиришда маҳаллий ўғитлардан кўпроқ фойдаланяпмиз. Турли моддаларга бой бўлган гўнг ерда яхши нам сақламоқда. Шу боисдан, шароитимизни ҳисобга олиб, ғўзаларга 15 августгача ўғит беришга аҳд қилдик.

Учинчидан, ҳозирги масъулиятли дамларда субчиларни кўпайтириш, шунда ҳам бу ишдан хабардор, тажрибали миришкорлар сонини ошириш лозим. Шундай қилингандан калта эгатларда суғориш имконияти туғилади. Натижада сув эгатларга тез тарқалиб, оқаваси кам бўлади. Ҳар бир субчи бир кеча-кундузда 1—1,5 гектар майдондаги ғўзани қондириб суғоришга эришади.

Пахта — қуёш фарзанди. Кейинги кунларда ҳарорат анча кўтарилаётганлиги ғўзалар ривожини тезлаштириш билан бирга, уларнинг сувга бўлган талабини ҳам оширмоқда. Шу сабабли суғоришни эрта тонгда ўтказмоқдамиз. Июль кириши билан тунда ва эрта билан суғоришга ўтдик. Бирор литр сувнинг исроф бўлишига асло йўл қўйилмайди. Чунки бизнинг шароитда ҳар қатра сув гавҳарга тенг. Оби-ҳаётдан оқилона фойдаланиш учун махсус назоратчилар тайинлаганмиз. Улар ҳамма бригадалардан ўз вақтида хабардор бўлиб турадилар.

Ғўза парваришида долзарб дамлар бошланмоқда. Олдимизда турган бош вазифалардан бири барча картадаги ғўзаларнинг бир текис ривожланишини таъминлашдан иборат. Аммо шуни очиқ айтиш керакки, ҳамон айрим карталардаги ғўзаларнинг ривожи бир мунча суст. Парваришдаги бу қолоқликни тугатиш механизатор ва субчиларга, уларнинг мустаҳкам иродасига боғлиқ. Ҳаммамиз бир тан, бир жон бўлиб ишласак, бир кунда 1,5—2 кунлик графикни бажарсак, тезда ғўзаларнинг серҳосил бўлишига, шонага шона, гулга гул, кўсакка кўсак қўшишга эришамиз. Бунинг учун меҳнатдан асло қочмаслигимиз, қийинчиликларни енгишимиз лозим. Чўлқуварларимиз ҳар йили ана шундай иш тутиб, мўл ҳосил олишга муваффақ бўлишяпти.

Долзарб кунларнинг долзарб дамлари ўтиб боряпти. Ғўза парваришида бу куннинг ҳар дақиқаси олтинга тенг. Биз ҳар қандай шароитда ҳам ҳар туп ғўзанинг серҳосил бўлишини таъминлаймиз. Шу йўл билан мўл ҳосил етиштириб, кўзланган юксак мажбуриятни шараф билан адо этамиз. Она-Ватанга 9 минг тонналик чўл дурдонаси армуғон этиб, Иттифоқимизнинг 60 йиллик тўйини муносиб туҳфа билан кутиб оламиз. Бу йўлда ўртоқ Л. И. Брежневнинг республикамизга Ленин ордени топширилишига бағишланган тантаналарда сўзлаган нутқи ҳамда КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми материаллари асосий иш программаси бўлиб хизмат қилади.

Э. БОЛТАЕВ,
Арнасой районидаги Рокоссовский номли совхоз директори.

Н. МЎМИНОВ,
бош агроном.

ПАХТАКОР ВА МЕХАНИЗАТОР ЎРТОҚЛАР!

ҲАР ТУП ҒЎЗАНИНГ СЕРҲОСИЛ БЎЛИБ ЎСИШИНИ ТАЪМИНЛАШ ШУ КУНЛАРДАГИ АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗДИР ◆ ПАРВАРИШНИ НАМУНАЛИ ТАШКИЛ ЭТИБ, ГУЛГА ГУЛ, КЎСАККА КЎСАК ҚЎШАЙЛИК **◆ ЭКИНЛАРНИ КЕЧАЮ-КУНДУЗ СУҒОРИБ, ЧИЛЛА СУВИГА ҚОНДИРАЙЛИК ◆** КУЛЬТИВАЦИЯНИНГ ОЗ БЎЛСА-ДА КЕЧИКИШИ ҲОСИЛГА АНЧА ЗИЁН ЕТКАЗИШИНИ УНУТМАНГ **◆ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ЗАРАРКУНАНДАЛАРИ ВА ҲАШАРОТЛАРГА ҚАРШИ КУРАШДА БИОЛОГИК УСУЛЛАРДАН КЕНГ ФОЙДАЛАНИШ ЗАРУР ◆** ЧОПИҚ ТРАКТОРЛАРИ ЮКСАК УНУМ БИЛАН ИШЛАСИН **◆ ИШЛОВ БЕРИШ ПАЙТИДА БИРОР ТУП ҲАМ ҒЎЗАНИНГ НОБУД БЎЛИШИГА ЙЎЛ ҚЎЙМАЙЛИК!**

Саратоннинг ҳар бир дақиқаси ҳосил нишоналарини кўпайтиришга хизмат қилсин! Оққўрғон районидаги «Коммунизм» колхозининг коммунист О. Умаров етакчилик қилаётган бригадаси заршуносларм ана шу шиор асосида ишлашяпти. Гектаридан 45 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олган дала гвардиячилари айни кунларда ғўза парваришини намунали олиб боряптилар.

СУРАТЛАРДА: 1. Бригада саркори О. Умаров. 2. Ғўзага ишлов берилмоқда.

Ж. ТЎРАЕВ фотолари.

ТОМЧИСИН ГАВҲАР БИЛИБ

Кун тиккага келган. Иссиқдан атроф жимирлайди. Бригадир дала айланиб, субчилар ишидан хурсанд қайтди. Тушликка чақирилганига анча вақт бўлди. Самаджон ака тут соясидаги ўз «қароргоҳи»га бориб овқатланмоқчи бўлиб турган эди, шоҳариқдаги сувнинг пастлаб қолганини сезиб қолди. Сувнинг ҳам «нағма»си кўп бўларкан. Тилини топмасанг айтган жойингга бормайди, кутилмаганда йўлини чапга солади, айрим эгатларда оқим тезлашиб ғўзанинг илдизини очиб қўяди.

Аммо Самаджон ака ҳар қандай вазиятда ҳам ўзини йўқотмайди, йўлини топади. Чунки, унинг 30 йиллик бой тажрибаси бор. Кўксини «Уста субчи» нишони безаган. Ҳа, Самаджон Худоёров уста субчи номига хос иш тутмоқда. У субчиликнинг сирларини ёшларга ўргатяпти. Бир группа субчиларга бош бўлиб Олтинкўл районидаги «Партия XXI съезди» колхозида ғўзаларни об-ҳаётга қондираётир.

— Мен ҳамкасбим Самаджон акадан кўп нарса ўргандим, — дейди субчилардан бири Абдусоли Раҳмонов. — Ҳозир ҳаммамиз қўлни-қўлга бериб ишлаяпмиз. Мен меҳнат қилаётган 80 гектар майдонга учинчи маротаба об-ҳаёт берилмоқда.

Бригада бошлиғи Турғунбой Ғаниев одамлар билан тезда тил топишадиган кишилардан. Кўп йиллардан бери агроном эди. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти уни бригада бошлиғи қилиб кўтарганига ҳам 10 йилдан ошди. Шундан буён колхозда унинг бригадаси ҳар йили пахта тайёрлаш планини ортиғи билан бажариб пешқадамлик қилиб келади. Ҳар йили эрта баҳордан ишнинг ривожидан колхоз раҳбари ҳам, бригада аъзолари ҳам хурсанд.

— Аввалига социалистик мажбуриятимиз гектаридан 32 центнердан пахта олиш эди, — дейди бригада бошлиғи Турғунбой Ғаниев. — КПСС Марказий Комитетининг май Пленумидан кейин ўз зафар марраизни 40 центнердан деб белгиладик.

Бригаданинг 40 нафарга яқин аъзоси бор. Уларнинг ҳар бири ҳақида мароқли ҳикоя қилиш мумкин. Улкан хирмон яратиш учун олиб борилаётган курашда ҳеч ким ортда қолишни истамайди. Майдонларни бегона ўт босишига йўл қўйилмади. Бу ишларни амалга оширишда механизатор Рўзибой Одилбеков, субчилардан Обиджон Ўтбосаров, колхозчилардан Келсиной Худоёрова, Барчиной Бойхўжаева, Мукаррам Соҳибовалар астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Агротехника қоидалари, мутахассислар кўрсатмалари ва илғорлар тажрибасига суянган ҳолда парваришланаётганлиги туфайли ғўзалар текис гулга кириб, тўқ кўсак боғлаяпти. Бунда уста субчи Самаджон Худоёровнинг ҳам муносиб улуши бор.

Э. САРИМСОҚОВ.

ЮГОСЛАВИЯ КОММУНИСТЛАР СОЮЗИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ РАИСИ

Ўртоқ Митя РИБИЧИЧга

Ҳурматли ўртоқ Рибичич!

Сиз Югославия коммунистлар союзи Марказий Комитети Президиумининг Раиси этиб сайланганлигингиз муносабати билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети номидан ва шахсан ўз номимдан Сизни табриклайман ҳамда шу лавозимдаги фаолиятингизда муваффақиятлар тилайман.

Шу фурсатдан фойдаланиб, Совет—Югославия ҳамкорлиги учун ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлган КПСС билан ЮКС ўртасидаги муносабатлар СССР ва ЮСФР халқларининг бахт-саодати йўлида, тинчлик ва социализм иши манфаатлари йўлида мустаҳкамланиб, ривожланаверади, деб ишонч билдираман.

Л. БРЕЖНЕВ

ХАЛҚАРО КООПЕРАЦИЯ КУНИ ШАРАФИГА

Ўзбекистон матлубот жамиятларининг коллективлари халқаро кооперация кунини меҳнатда муваффақиятлар билан кутиб олмоқдалар. Улар Озиқ-овқат программасини амалга оширишга салмоқли ҳисса қўшишга интилиб, сабзавот ва мева тайёрлашни кучайтирмоқдалар, чорвачиликни ривожлантирмоқдалар.

1 июлда халқаро кооперация кунига бағишлаб Тошкентда ўтказилган тантанали йиғилишда шулар ҳақида гапирилди. «Ўзбекбирлашув» правлениесининг раиси З. Ш. Сирожев доклад қилди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

Бугун халқ депутатлари Навоий область Советининг биринчи сессияси бўлди. Сессия қатнашчилари КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленумининг қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг «СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Озиқ-овқат программаси ва уни амалга ошириш тадбирлари тўғрисида»ги докладида баён этилган йўл-йўриқларини бажариш соҳасида янги область маҳаллий Советларининг вазифаларини муҳокама қилдилар.

Депутатлар ташкилий масалани кўриб чиқдилар. У. А. Асадов халқ депутатлари Навоий область Совети ижроия комитетининг раиси қилиб сайланди.

Сессия ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ДОИМИЙ КОМИССИЯ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон ССР Олий Совети саноат комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисни комиссия раиси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари ўртоқ И. Г. Анисимкин олиб борди.

Комиссия республика озиқ-овқат саноати ёғ-мой корхоналарининг КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленуми қарорлари асосида қувватлардан самарали фойдаланиш ва ишлаб чиқариладиган маҳсулот сифатини ошириш соҳасидаги ишлари масаласини муҳокама қилди.

Комиссия аъзолари жойларда ишнинг аҳволини пухта ўрганиб, Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлиги чигитни қайта ишловчи корхоналарнинг қувватларини ошириш, совун ва ўсимлик мойи, бошқа маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш соҳасида муайян ишлар қилганлигини уқтириб ўтдилар.

Шу билан бирга комиссия мавжуд резервлардан фойдаланишда камчиликлар борлигини кўрсатиб ўтди. Тармоқдаги бир қанча заводларда асбоб-ускуналар эскириб қолган, ёғ заводлари чигитни бир қисми нами оширилган ва ифлос ҳолда топширилмоқда. Сушилкаларни кўплаб тайёрлаш масаласи суст ҳал этилмоқда. «Узрасжилмаслопром» бирлашмасининг ва тармоқ корхоналарининг раҳбарлари сифатни бошқариш комплекс системасини жорий этишга етарлича эътибор бермаяптилар.

Республика Озиқ-овқат саноати министрлигига тармоқ корхоналарни янги асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш программасини ишлаб чиқиш, ишлаб чиқаришда технология интизомини кескин яхшилаш юзасидан конкрет чоралар кўриш, чигитни тозалаш вақтида электр энергияси ва бошқа ресурсларни тежаб сарфлашга катта эътибор бериш тавсия этилди. Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлигига давлат стандартининг барча талабларига мувофиқ уруғлик чигит чиқариш устидан контролликни кучайтириш таклиф этилди. Депутатлар республика Қишлоқ хўжалиги министрлигига пахтанинг сифатини оширишга ва чигитда ёғ моддасини кўпайтиришга қаратилган агротехника тадбирларини бажаришни таъминлашни тавсия қилдилар.

Комиссия халқ депутатлари область Советлари ижроия комитетларига ёғ заводларида капитал ремонт бориши устидан контролни кучайтириш ва ёғ заводларига шу соҳада зарур ёрдам беришни таклиф қилди.

(ЎзТАГ).

МАФТУНИНГМАН, БАХМАЛ ДАЛАЛАР

Далалар, кўм-кўк далалар. Бир томонда помидорлар яшил палаклар орасидан қизариб кўзга ташланмоқда. Бу ҳосил нишоналари. Қўшни пайкалда эса банорас тўнли бодринг узилмоқда. Карамдан, эртаги картошкадан бўшаган ерларга силос учун, дон учун экилган маккажўхори парвариши авжида.

Калинин районидаги «Хасково» совхози сабзавотчилик ва чорвачиликка ихтисослашган йирик хўжалик ҳисобланади. Совхоз азаматлари КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорларига жавобан янги марраларни кўзлаб, меҳнат қилмоқдалар. Улар йилига давлатга 11 минг тоннага яқин сабзавот етказиб берадилар. Бу йил ҳам кўрсаткичлар юксак бўлиши шубҳасиз.

Республика партия ва ҳукуматининг картошкачиликни янада ривожлантириш тўғрисидаги қарори асосида катта ишлар амалга оширилмоқда.

Агар 1980 йилда 2 минг тоннага яқин картошка етиштирилган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 4 минг тоннага етди. Ҳар гектаридан ўртача 325—350 центнердан сабзавот, 200 центнердан картошка ҳосили олинмоқда. Бундай ютуқларга ердан унумли фойдаланиш, илғор иш тажрибалари, фан ютуқларини кенг жорий этиш туфайли эришилмоқда.

Ҳар бир ишнинг муваффақияти — кадрларнинг малакаси, маҳоратига, уддабуронлигига боғлиқдир. Совхоз дирекцияси ва партия ташкилоти бу масалага доимо алоҳида эътибор бериб келяпти. Шунинг учун ҳам кадрларнинг муқим ишлашига эришилмоқда. Ҳамма бўлим ва бригадаларга омма орасида катта обрўга эга бўлган, ташкилотчи, олий ва ўрта махсус маълумотли кадрлар раҳбарлик қилаётир.

Бу ўринда Эргаш Орзиев, Карим Хўжаев, Тўйчи Йўлдошев сингари бригада бошлиқларининг номларини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимиз. Улар бошлиқ бригадаларнинг коллективлари ҳар йили план ва топшириқларини биринчилар қаторида бажарадилар. Улар ҳамиша ердан, техникадан ва бошқа моддий ресурслардан самарали фойдаланиб, кўпчиликка ўрнак бўладилар. Шунинг учун ҳам гектаридан 380—400 центнердан сабзавот, 200—250 центнердан картошка ҳосили олиб, юқори кўрсаткичга эришмоқдалар.

—КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорлари ва ўртоқ Л. И. Брежневнинг ана шу Пленумда қилган докладида қўйилган вазифаларни, СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Озиқ-овқат программасини бажаришга муносиб ҳисса қўшиш —ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиз, виждон ишимиз ҳисобланади, —дейди совхоз директори М. Тўлаганов.— Биз Пленум материаллари асосида сабзавот, картошка, мева, гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўпайтиришга қаратилган тадбирларни ишлаб чиқдик. Бу йил 12 минг тонна сабзавот етиштирилади. Мажбуриятнинг муваффақиятли бажарилиши учун мустаҳкам замин яратганмиз. Ҳозир шаҳар аҳолисига кунига 280—300 тоннадан сабзавот етказиб берилмоқда. Маҳсулот сифатининг яхши бўлишига эришиш учун бевосита савдо ташкилотлари билан алоқа ўрнатганмиз. Янги узиб олинган сабзавот далаадан тўғри магазинларга етказиб берилмоқда.

Озиқ-овқат программасида чорвадорлар зиммасига алоҳида масъулият юкланган. Совхоз чорвадорлари бу масъулиятни чуқур ҳис қилган ҳолда меҳнат қилаётир. Бу йил давлатга 1450 тонна сут, 95 тонна гўшт етказиб бериладиди.

Бу йил баҳорда ҳаво куруқ келди. Табиий ўт пичасини, сомон тайёрлаш имконияти чегараланиб қолди. Шунинг учун ўзимизда ўстириладиган озуқа экинлари ҳисобига чорва эҳтиёжини қоплаш чоралари кўрилмоқда. Беда 7 марта ўрилади. Ҳар ўримдан сўнг 250—300 килограммдан минерал ўғит берилиб, 2 марта суғорилади. Гектаридан кам деганда 230—250 центнер беда пичани оламиз. Дон учун 75 гектар ерга маккажўхори экилган. Ривожи яхши. Ҳосилдорлик 110 центнерга етказилади. Карамдан бўшаган майдонларга пешма-пеш силос учун маккажўхори экилди.

Ободонлаштириш ишлари кўлами ҳам кенгайиб бораётир. Кейинги икки йил ичида 70 та коттеж қурилиб фойдаланишга топширилди. Янги мактаб, болалар боғчаси ҳам бу йил фойдаланишга топширилади. Ҳамма қулайликлари бўлган янги касалхона ҳам бунёд этилмоқда. Икки қаватли универмаг қуриш ишлари жадал бораётир.

Совхоз меҳнаткашлари ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йилида янада катта ютуқларни қўлга киритиш, хўжаликнинг ҳар бир соҳасида янги марраларни эгаллаш учун курашни авж олдирмоқдалар.

У. АҲМЕДОВА.

ПАРТИЯ КАДРЛАРИ РЕЗЕРВИ

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги ижтимоий фанлар академияси ўз талабаларининг янги отрядини чиқарди. 30 июнь куни Москвада олий партия ўқув юрти профессорлари, ўқитувчилари, тингловчилари ва аспирантларининг тантанали йиғилиши бўлди.

Президиумда КПСС Марказий Комитетининг секретари К. В. Русаков, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари, олимлар, пойтахт жамоатчилиги вакиллари бор эдилар.

К. В. Русаков йиғилиш аҳли ҳузурида нутқ сўзлади.

У академияни битириб чиққан кишиларни, унинг бутун коллективини партия Мараказий Комитети ва шахсан КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Л. И. Брежнев номидан шонли воқеа билан самимий табриклаб, салом ва эзгу истакларни топширди.

КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми, деди К. В. Русаков, мамлакатимиз ҳаётидаги ғоят катта воқеа бўлди. Пленум қабул қилган СССРнинг Озиқ-овқат программаси ҳозирнинг ўзидаёқ амалда бутун партия, бутун мамлакат сиёсий ва хўжалик ишининг ўзаги бўлиб қолди.

Яқинлашиб келаётган шонли сана —СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги совет кишиларининг ғайратини айниқса жўш урдирмоқда. Бизнинг мамлакатимизда юбилейларни меҳнат зафарлари билан кутиб олишдек эзгу анъана аллақачон таркиб топган. Академиянинг талабалари мана шу анъанага ўзларининг бевосита шахсий ҳиссасини қўшадилар.

Бизнинг экономикамиз босқичма-босқич интенсив ривожланиш йўлига ўтиб бормоқда. Ана шу ўтишнинг моҳияти Леонид Ильич Брежнев КПСС XXVI съездида олға сурган лўнда, ғоят сермазмун ибора —экономика тежамли бўлиши керак, деган иборада аниқ ифода этилган. Бунда ҳам, албатта, ижод учун, дадил, янги ечимлар учун, билимларни ишга солиш учун ғоят катта фаолият майдони мавжуддир.

Социалистик дунёни ривожлантириш ҳозирги пайтда мураккаблашган шароитларда давом этмоқда. Қуролланиш пойгаси, кризисли вазиятларни кучайтириш (Яқин Шарқдаги фожиали воқеалар) мана шундан далолат беради, Совет Иттифоқига ва бошқа социалистик мамлакатларга қўпол тазйиқ ўтказишга уринишлар —мана шуларнинг ҳаммаси Америка ҳозирги маъмурияти ташқи сиёсий йўлининг асосий элементлари деса бўлади. Биз, социализм мамлакатларининг коммунистлари, барча йўналишларда нақадар қалин ва астойдил ҳамкорлик қилсак, бизнинг қарши ҳарактимиз шу қадар самарали бўлади.

К. В. Русаков академияни битириб чиққан кишиларга ғоявий зийрак, марксча-ленинча идеалларга астойдил содиқ бўлишларини тилади. Қатъий эътиқод, муштарак революцион ишимизнинг тарихий ҳаққониятига ишонч-моддий кучдир, деди у.

КПСС Марказий Комитетининг секретари академияни битириб чиққан кишиларни бирлаштирган интернационал дўстлик эзгу интернационал ишларнинг янá бир манбаи бўлади, деб ишонч билдирди.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, ўртоқ Л. И. Брежневга баланд руҳ билан табрикнома қабул қилдилар. (ТАСС).

БУЮК ҚАРДОШЛИК

Мамлакатимизда социалистик қурилиш тажрибаси совет халқи қўлга киритган буюк муваффақиятларни бутун оламга яққол намойиш этмоқда. Бундай муваффақиятларга доно ленинча миллий сиёсат, КПССнинг дунёда биринчи социалистик давлатни барпо этиш учун олиб борган бениҳоя катта ва аниқ мақсадли кураши туфайли эришилди.

Яқин ўтмишни кўз олдимизга келтирайлик. Миллий муносабатлар соҳасида Россия империяси бизга қандай мерос қолдирган эди? Асрлар давомида ҳукм суриб келган чекка ўлкалар халқларига нисбатан ишончсизлик, ҳурматсизлик, миллатлараро, уруғлараро ва қабилалараро ғанимлик ва ҳоказолар. Партия ҳокимият тепасига келган дастлабки кунларданоқ бундай мерос абадий ўтмиш бўлиб қолиши, барча миллат ва элатлар бир-бирлари билан дўстлик, аҳил иттифоқликда яшашлари учун ҳамма чораларни кўра бошлади, ўнлаб, юзлаб масалаларни узил-кесил ҳал этишга киришди.

Ленинча миллий сиёсат тантанаси ҳақида гап кетар экан, миллий-давлат қурилиши каби жуда муҳим масалага тўхтаб ўтмасдан бўлмайди. Тарихий тажриба шуни кўрсатиб турибдики, ССР Иттифоқи бутун мамлакат манфаатларини ҳар бир миллат манфаатлари билан уйғунлаштирадиган кўп миллатли давлатнинг энг ҳаётий ва мукаммал формасидир. Иттифоқ ва миллий давлатчилик эса жамиятимизнинг янада ривожланишига имкон берувчи энг самарали, ҳаёт тасдиғидан ўтган формадир.

Янги, тарихда мисли кўрилмаган деб айтишимизга сабаб шундаки, чор империясида яшаган барча миллат ва элатлар ихтиёрий равишда ягона давлатга бирлашдилар. Бу ленинча миллий сиёсатнинг энг улуғ ғалабаси бўлди. Бу ерда гап ривожланиш даражаси турлича босқичда бўлган миллат ва элатларнинг бирлашуви ҳақида кетяпти.

Иттифоқ ва миллий давлатчилик ўзгармасдан қолмади, у ривожланди, такомиллашди, ижтимоий ҳаётнинг янги шароитларида камол топди, миллатлар ва миллий муносабатлар тараққиётида янги хусусиятлар ва омилларни ўзида мужассамлаштирди.

Партия ҳокимиятни қўлга киритганидан кейиноқ зудлик билан ҳал этиши зарур бўлган муҳим масала — экономикани ривожлантириш бўлди. Таъкидлаб ўтиш керакки, экономика соҳасида бизга чор империяси, биринчи жаҳон уруши, гражданлар уруши ва чет эл интервенциясидан оғир мерос қолган эди. Ягона оилага бирлашган ёш республика меҳнаткашлари вазиятнинг ўта мураккаблигига, очлик ва вайронгарчиликларга қарамай, жуда қисқа муддат ичида халқ хўжалигини тиклашга муваффақ бўлдилар. 30-йилларнинг иккинчи ярмида СССРда социализм асосан барпо этилди.

Совет халқи фашистлар Германиясини тор-мор этганидан кейин Коммунистик партия теварагига янада маҳкам жипслашиб, халқ хўжалигини тиклади. Биз эришилган марралар билан кифоя қилиб қолмай, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришга киришдик ҳамда 50—60-йиллар маррасида коммунистик қурилишнинг янги босқичига — етук социализмга қадам қўйдик.

Гап экономика ҳақида борганида етук социализм, бизнинг бугунги кунимизга қандай баҳо бериш мумкин? Энг аввало ягона халқ хўжалик комплексининг юксак даражада ривожланганлигини таъкидлаб ўтиш керак. Ягона халқ хўжалик комплексида умумдавлат манфаатлари ҳам ҳар бир иттифоқдош ва автоном республика манфаатлари ҳам чамбарчас боғланиб кетгандир. Бугунги СССР иқтисодий жиҳатдан қудратли давлат бўлиб қолди.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларида жуда катта ўзгаришлар содир бўлди. Эндиликда бу регион Октябрга қадар бўлган даврдагидек давлатга хом ашё етказиб берадиган ўлка эмас, балки юксак даражада ривожланган индустриал — аграр район. Совет Шарқи экономикаси халқ ҳокимияти йилларида жадал суръатлар билан тинмай ривожланиб борди. Бу республикаларнинг экономикаси 1980 йилга келиб 1913 йилга нисбатан бир неча юз баравар ўсди. Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари экономикаси 1940 йилдан бизнинг кунларимизгача, айниқса, тез суръатлар билан ривож топди. Шу давр мобайнида саноат маҳсулоти умумий ҳажми Қозоғистон ССРда 30 баравар, Тожикистон ССРда 17, Ўзбекистон ССРда 15, Қирғизистон ССРда 35 ва Туркманистон ССРда 11 баравар ўсди.

Ўзбекистон ССРда Улуғ Октябрь социалистик революциясига қадар саноат деярли йўқ эди. Пахта тозалаш ва мойжувоз корхоналари ҳам бармоқ билан санарли даражада эди. Ҳозир республикада юқори унумдорликка эга бўлган ускуналар билан жиҳозланган 1500 дан ортиқ йирик саноат корхонаси ишлаб турибди.

Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалигида туб ўзгаришлар содир бўлди. Ирригация ва мелиорациянинг жуда тез суръатлар билан ривожлантирилиши натижасида республикада пахта ҳосили 1913 йилга қараганда қарийб 10 баравар ўсди. Ўзбекистон пахтакорлари эндиликда ҳар йили 6 миллион тоннадан ошириб хирмон кўтармоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев Ўзбекистонга Ленин ордени топшириш пайтида сўзлаган нутқида бундай деди: «Совет Ўзбекистони доимо СССРдаги барча қардош халқлар билан ёнма-ён, узвий бир сафда борганлиги учун ҳам у ўтмишдаги қолоқликдан шу қадар тез кўтарилиб, ҳар томонлама ривожланган гуллаб-яшнаб турган республикага, Шарқдаги энг илғор давлатлардан бирига айланишга муваффақ бўлди». Бу сўзларни Ўрта Осиёдаги ҳамма республикаларга ва Қозоғистонга ҳам қарата бемалол айтиш мумкин.

Биз экономика соҳасида эришган барча муваффақиятларимиз ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлар ва совет зиёлилари фидокорона меҳнати, уларнинг мустаҳкам ва бузилмас интернационал иттифоқи натижасидир.

СССРда социализм қурилиши жараёнида қарор топган кишиларнинг янги тарихий бирлиги — совет халқида асосан икки хусусиятни ажратиб кўрсатиш мумкин. Биринчидан, унда социал-синфий муштараклик бўлиб, бундай муштараклик ўзида ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлар, халқ зиёлилари бузилмас иттифоқини, уларнинг социал-иқтисодий, сиёсий ва ғоявий асослари бирлигини, туб манфаатлар ва коммунистик идеалларнинг тамомила бир-бирига мос келишини мужассамлаштиргандир. Иккинчидан, миллатлараро бирлик сифатидаги совет халқи ССР Иттифоқининг барча миллат ва элатлари қардошларча ҳамкорлиги бўлиб, бу ҳамкорлик социалистик экономика ва ижтимоий муносабатлар, дунёқараш ва сиёсий интилишлар, маънавий ва ахлоқий-сиёсий қиёфа муштараклиги билан мустаҳкамлангандир.

Бугунги кунда жамиятимизнинг социал-сиёсий состави қуйидаги прогрессив ўзгаришлар билан характерланади. 1939 йили ишчилар (оила аъзолари билан бирга) бутун аҳолининг 33,7 процентини ташкил этишган бўлса, 1979 йили бу кўрсаткич 60 процентга тўғри келди. Колхозчи-деҳқонлар ва кооператив ҳунармандлар 1939 йили 47,2 процент эди, 1979 йили эса 14,9 процентни ташкил этди. Зиёлилар 1939 йилдаги 16,5 процентдан 1979 йили 25,1 процентга етди.

Энг аввало миқдорий ўзгаришлар: ишчилар синфи, халқ зиёлиларининг ўсиши ва деҳқонлар сонининг камайиши кўзга ташланади. Бунда ишчилар синфи билан колхозчи-деҳқонлар ва зиёлилар, шаҳар аҳолиси билан қишлоқ аҳолиси, ақлий меҳнат кишилари билан жисмоний меҳнат кишилари ўртасидаги жиддий тафовутларнинг йўқолиб бораётгани кузатилмоқда. КПСС XXVI съездида таъкидлаб ўтилганидек, совет жамиятида барча синфларнинг ва социал группаларнинг ўзаро яқинлашуви — бу «асло стихияли жараён бўлмай, объектив жараёндир. Бу жараёнда партия ва давлатнинг социал сиёсати муҳим роль ўйнамоқда. Бизнинг мақсадимиз — кишилар синфларга бўлинмайдиган жамият барпо қилишдир. Бинобарин аниқ айтиш мумкинки, биз мана шу буюк мақсад сари тадрижий суратда, лекин ишонч билан бормоқдамиз».

Совет ишчилар синфи ўз составига кўра кўп миллатлидир. Ҳамма республикаларда ишчилар синфи отрядлари жуда тез ўсмоқда. СССР ишчилар синфи интернационал қиёфаси ҳамма жойда маҳаллий миллат ишчилари сонининг ўсишидагина эмас, балки барча республикалардаги ишчилар синфи состави тобора кўп миллатли бўлиб бораётганида ҳам ўз ифодасини топмоқда.

Ўз моҳиятига кўра интернационал синф ҳисобланган айни мана шу ишчилар синфигина барча миллатлар ва элатларнинг бирлашиш жараёнида ҳал қилувчи роль ўйнамоқда.

Фан-техника тараққиётининг меҳнат характерига революционлаштирувчи таъсир ўтказиши муносабати билан жамиятнинг касб-ҳунар структураси ҳам ўзгариб бормоқда. Замонавий ишлаб чиқаришнинг асосларини билиш билан боғлиқ бўлган малакали меҳнат салмоғи тинмай ўсмоқда, кам малака талаб этадиган меҳнатни қўлланиш соҳаси тораймоқда. Бу эса умумий таълим даражасини ошириш зарурлиги, пировард натижада эса бутун аҳолининг маданий даражасини юксалтириш ҳақидаги вазифани кўндаланг қилиб қўймоқда.

1939 йили ҳар минг ишчига олий ва ўрта (тўла ва тўлиқсиз) маълумотли 87 киши тўғри келган бўлса, 1979 йили бу кўрсаткич 760 га етди. Тегишли равишда колхозчилар 18 дан 593 га, хизматчилар, 546 дан 982 кишига етди.

Маданий ҳамкорлик миллатлараро муносабатларни, халқларнинг қардошларча дўстлигини ривожлантириш ва мустаҳкамлашга сезиларли таъсир кўрсатиб келмоқда. Кўп миллатли Совет Иттифоқи шароитида рус тили мамлакатимизда яшаб турган халқлар маданиятларининг яқиндан ҳамкорлик қилишига, ўзаро бир-бирини бойитиши ва яқинлашувига катта ёрдам бермоқда.

СССРдаги барча миллат ва элатларнинг маданий ҳамкорлиги ҳақида батафсил гапириладиган бўлса, театр фестиваллари, адабиёт ва санъат ўн кунликлари, фан ва маданият арбоблари делегацияларини айирбошлаш, иттифоқдош ва автоном республикалар ҳаёти билан мунтазам равишда танишиб бориш сингари яқин алоқа формаларини эслатиб ўтиш зарур. Буларнинг барчаси ягона социалистик маданиятнинг вужудга келиши ва ривожланишидаги умумий тенденциялар ҳамда йўлларни атрофлича ўрганиш имкониятинигина бериб қолмасдан, балки тарихий, территориал, тилнинг яқинлиги, тақдир ва анъаналар муштараклигини ҳисобга олган ҳолда миллий маданиятларнинг намоён бўлиш хусусиятларини ўрганишга ҳам ёрдам беради.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси кўп миллатли совет халқи сиёсий ташкилотининг олий формаси, унинг йўналтирувчи ва раҳбар кучидир. Бизнинг мамлакатимизда бирорта ишлаб чиқариш коллективи, ташкилот ёки муассаса йўққи, унда коммунистлар авангардлик ролини ўйнамаётган, уларнинг таъсири тинмай кучайиб бормаётган бўлсин. 1980 йили КПСС сафларида 17,2 миллион нафар киши бор эди. Партия ўзининг сифат составини яхшилашга қаратилган изчил йўлни амалга ошириб келмоқда, яъни унда ишчилар синфи етакчи роль ўйнаши учун ҳамма ишларни қилмоқда. Айни пайтда партияга барча синф ва социал группалардан ёшларни танлаб олиш ҳақида катта ғамхўрлик кўрсатилмоқда.

КПСС В. И. Лениннинг авангард ўзи раҳбарлик қилаётган оммадан ажралмаганида, балки бутун оммани чиндан ҳам олға томон бошлаб бора олганидагина ўз авангардлик вазифасини адо этган бўлади, деган кўрсатмасини муқаддас деб билмоқда.

Партия ички партиявий ҳаётнинг ленинча принципларини ривожлантириб, ўз фаолиятининг форма ва методларини такомиллаштириб, барча ташкилотлар жанговарлиги ва масъулиятини оширишга эришмоқда, уларни коллектив тажриба билан бойитмоқда. Партия меҳнаткашларни ташкил этиб ва жипслаштириб, уларнинг ғоявий-сиёсий бирлигини, коммунизм қурилишидаги ижодий активлигини таъминлаб, халқнинг социал-синфий ва интернационал бирлигини мустаҳкамлашда ҳал қилувчи куч сифатида майдонга чиқмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги тўғрисида»ги қарорида таъкидлаб ўтилганидек, миллатлар ва элатларни ҳар томонлама ривожлантириш учун ғоят қисқа муддатларда шу қадар кўп ишлар қилган, барча халқларимизнинг социалистик Ватани — СССР каби давлат тарихда ҳеч қачон бўлган эмас. Халқларимизнинг бирлиги индустрлаштириш, қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш ва маданий революция даврида социализм қурилиши учун курашда чиниқиб, мустаҳкамланди... янги, адолатли дунё учун биргаликда олиб борилган курашда меҳнат аҳлининг буюк қардошлиги, ягона оила туйғуси вужудга келди, омма бунёдкорлик ижодининг битмас-туганмас манбалари — халқлар ленинча бузилмас дўстлиги таркиб топди.

Л. ЮСУПОВ,
СССР Фанлар академияси СССР тарихи институтининг катта илмий ходими, тарих фанлари доктори.

— «Дала маликаси» ҳаммамизни қувонтиряпти, — дейди Ангор районидаги Калинин номли колхоз маккажўхоричилик бригадаси бошлиғи, область Совети депутати София Олтибоева. Шу кунларда бригада аъзолари 130 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 110 центнердан «қаҳрабо дон» олиш учун астойдил тер тўкишяпти.

Суратда: С. Олтибоева.

Е. Ботиров фотоси.

ОМИЛКОРЛИК САМАРАСИ

Шодиёр Жўраев район партия комитетининг бюросидан чиққач, мулоҳаза қилди: ёрдамчи хўжалик ташкил қилишни нимадан бошласак экан? Бозордан бузоқлар сотиб олиш учун маблағни қаердан олиш керак? Район ижроия комитети орқали озуқа учун бир колхоздан ер олиш лозим. У то идорага етгунча шу ҳақда бош қотирди. Кабинетига киргач, маслаҳатлашиш учун корхона партия ташкилотининг секретари Нуриддин Раҳмоновни таклиф қилди.

— Райком бюросида корхоналар ва ташкилотлар қошида ёрдамчи хўжалик ташкил этиш масаласи муҳокама этилди. Биз ҳам бу масала билан астойдил шуғулланишимиз лозим.

Ўша куни кечқурун корхона партия ташкилотининг йиғилиши бўлди. Нефть маҳсулотлари базаси қошида ёрдамчи хўжалик ташкил этиш масаласи муҳокама қилинди.

Ёрдамчи хўжалик ташкил этиш учун давлатдан олти йил муддат билан ўн минг сўм ссуда олинди. Район ижроия комитетининг қарори билан корхонага қўшни колхоздан 1,5 гектар ер ажратилди. Бузоқ ва ғунажинлар сотиб олиниб, қорамолчилик фермаси ташкил этилди. Колхоздан ажратилган ерга эса сабзавот, картошка ва озуқа экинлари экилди. Ёрдамчи хўжаликка ишнинг кўзини биладиган, омилкор кишилар бош-қош бўлди. Корхона партия ташкилоти ёрдамчи хўжаликни бевосита ўз оталиғига олди, ишлар юришиб кетди. Корхона коллективининг кучи билан теплица қурилиб, ишга туширилди.

Мана, ўшандан буён уч йил ўтди. Корхона маъмуриятининг ташкилотчилиги ўз самарасини бермоқда. Фермадаги қорамоллар сони 17 бошга (шундан беш боши сигир) етди, теплицада эса йил бўйи лимон, помидор ва бодринг етиштирилмоқда.

— Ўтган йили қарийб 4,5 тонна гўшт, 1,4 тонна помидор ва бодринг, 2 тонна картошка етиштирдик, — дейди Нуриддин Раҳмонов. — Гўшт, сут ва сабзавот маҳсулотлари, резаворлар ишчиларга арзон баҳода сотилмоқда. Шу йилнинг олти ойи мобайнида корхона ишчиларига 2 минг килограмм серқаймоқ сут, 650 килограмм гўшт ҳамда анча сабзавот сотилди. Коллективимиз катта эмас, эллик кишидан иборат. Беш йиллик охиригача қорамоллар сонини 25 бошга етказамиз, сабзавот етиштиришни янада кўпайтирамиз, айни вақтда маҳсулотларнинг харид нархини янада арзонлаштиришга эришамиз. Булардан ташқари, балиқчиликни йўлга қўйиш учун иккита ҳовуз қурмоқдамиз.

Шаҳрисабз нефть маҳсулотлари базасининг ишчан, аҳил коллективи партия ва ҳукуматимизнинг кўрсатмаларини изчил амалга ошириш учун мавжуд имконият ва резервлардан кенг фойдаланмоқдалар.

Ш. СИДДИҚОВ.

МАКТАБ ЁРДАМЧИ ХЎЖАЛИГИДА

Андриян Николаев номли ўрта мактаб ўқувчилари — ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадасининг аъзолари ўн беш гектар қўриқни ўзлаштирдилар. Улар Ҳонқа районидаги Охунбобоев номли оталиққа олган колхоз аъзоларининг кўмаги билан бу ерда ток, мевали дарахтлар ўтқазишди, беда экишди. Мактаб ёрдамчи хўжалигига ана шундай қилиб асос солинди. Ҳозир ёрдамчи хўжаликни кенгайтириш мўлжалланган — қуёнхона, кичик чўчқачилик фермаси қурилди. Ёш чорвадорлар озуқа запасларини ғамламоқдалар.

(ЎзТАГ).

ЎЗ ФЕРМАСИДАН

Ғиждувон районидаги «Гулистон» колхозидан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Обида Ҳамроева бошлиқ пахтакорлар бригадасининг аъзолари сабзавот-полиз экинлари ҳосилини йиғишга киришдилар. Дастлабки хушбўй қовунлар анъанага кўра, бригада мавсумий болалар боғчасининг тарбияланувчиларига юборилди.

Бригаданинг катта ёрдамчи хўжалиги бор. Бу ерда 10 бош қорамол, 15 бош қўй, 200 та товуқ боқилади. Полиз ҳам бор.

Пахтакорлар чорвачилик ишини сменали ташкил этишган, сигирларни бир киши боқади ва соғади, бошқалари эса далада ишлаб, унинг ҳам кунлик нормасини бажаришади. Ҳозирнинг ўзидаёқ деҳқонларнинг иссиқ овқати асосан бригада ёрдамчи хўжалигининг маҳсулотидан тайёрланмоқда.

— Биз КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленуми материалларини, ўртоқ Леонид Ильич Брежнев докладини зўр эътибор билан ўрганиб чиқдик, — дейди О. Ҳамроева. — Бригадамиз аъзолари Озиқ-овқат программасини амалга оширишга муносиб ҳисса қўшиш учун маҳкам бел боғлаганлар.

Деҳқонлар беш йиллик охиригача қорамолларни икки баравар кўпайтиришга, қўйлар сонини 30 тагача, паррандаларни 500 тагача етказишга, қуёнчилик фермасини тузишга, сабзавот, мева, узум етиштиришни анча кўпайтиришга қарор қилдилар.

(ЎзТАГ мухбири).

Зарбдор районидаги 4-совхозда энг яхши тажрибали сувчилар ҳақида гап борганда Турсунбой ота Тойлоқов номини фахр билан тилга олишади. Суяги сувчиликда қотган отахон ҳозир баравж ўсаётган ғўзаларни саратон сувига қондириб, уларни ҳар куни бир яшнатишга эришяпти. Натижада ғўзалардаги ҳосил нишоналари тобора кўпайиб бормоқда.

А. Тўраев фотоси.

„Қишлоқ ҳақиқати"га жавоб берадилар

«СОВЕТ КИШИСИ ДАСТУРХОНИДА ҲАММА НАРСА БЎЛСИН»

«Қишлоқ ҳақиқати»нинг Мева-сабзавот хўжалиги ва тайёрлаш ходимлари касаба союзи республика комитети билан ҳамкорликда уюштирган юқоридаги сарлавҳали давра суҳбатда (1982 йил, 30 апрель) олимлар, қишлоқ хўжалиги мутахассислари, министрликларнинг раҳбарлари аҳолига мева-сабзавот маҳсулотлари етказиб беришдаги айрим нуқсонларни кўрсатиб ўтган эдилар. Жумладан, етиштирилган маҳсулотларни аҳолига ўз вақтида етказиб беришда рефрижераторлар етишмаётганлиги, Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси бунга етарлича эътибор бермаётганлиги қайд этилганди.

Мақола юзасидан қуйидаги жавоб олинди:

ЎРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙЎЛ БОШҚАРМАСИ:

1981—1982 йилларда Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси мева-сабзавот, узум каби тез айнийдиган маҳсулотларни ташишни яхшилашга қаратилган қатор ташкилий-техникавий тадбирларни амалга оширди. Рефрижераторлар фойдаланишга топширилди. Бу Ўрта Осиё республикаларининг мева-сабзавот, узум ва полиз маҳсулотларини жўнатишга бўлган эҳтиёжларини таъминлайди.

Йўлда вагонларни ремонт қиладиган ва керакли анжомлар билан таъминлайдиган базалар ташкил қилинди. Базалар ишчи кучлари, керакли эҳтиёт қисмлар ҳамда зарур материаллар билан таъминланди.

Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси бу йил етиштирилган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ташиш учун рефрижераторлар билан ўз вақтида таъминлашнинг изчил чораларини кўради.

Б. ЮСУПОВ,
Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси вагон хўжалиги хизмати бошлиғининг ўринбосари.

МАҲСУЛДОРЛИК НИМАЛАР ЭВАЗИГА ОШИРИЛМОҚДА?

ҚУВА РАЙОНИДАГИ ДИМИТРОВ НОМЛИ КОЛХОЗ ЧОРВАДОРЛАРИ ИШ ТАЖРИБАСИДАН

Хўжалик сут етиштиришда областда олдинги ўринлардан бирини эгаллайди. Ўтган йили сут таннархи 26 сўмга тўғри келди. Сут етиштириш ва давлатга сотишдан колхоз 4000 сўм фойда олишга муваффақ бўлди. Ҳозир хўжалик чорвадорлари СССРнинг Озиқ-овқат программасини ҳаётга татбиқ этиш учун курашиб, гўшт етиштиришни ҳам рентабелли тармоққа айлантириш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Хўжалик чорвачилигида 40 нафар киши меҳнат қилади. Фермада 950 бош қорамол бўлиб, улардан 250 боши сигирлардир.

— Кўриниб турибдики, бизда сигирлар сони кўп эмас, — дейди колхоз бош зоотехниги Б. Қўчқоров. — Шунинг учун ҳам ўз фермамизда бузоқларни парваришлаш ва райондаги бузоқ ўстирувчи хўжаликлардан ғунажинлар сотиб олиш йўли билан сўнгги икки йил ичида сигирларни 400 бошга, беш йиллик охирига қадар эса 500 бошга етказишни қатъий планлаштирганмиз. Бу чорвадорларимизнинг КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленуми ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VI пленуми қарорларига амалий жавоблари бўлади.

Фермада ажойиб «оқ чашма» соҳибалари бор. Масалан, Раъно Кимсановани олиб кўрайлик. Ҳозир областдаги кўпгина хўжалик фермаларида бу илғор сут соғувчининг тажрибалари акс эттирилган плакатларни кўриш мумкин. У ўтган йили ўз парваришидаги ҳар сигирдан 3838 килограммдан сут соғиб олди. Бу пландагидан 1300 килограмм кўпдир. Бу йил 4000 килограммлик марра учун курашмоқда. Раъно беш ойдаёқ ярим йиллик планини ортиғи билан бажарди.

Турсуной Ёқубова, Фотима Ғойназаровалар ҳам юқори кўрсаткичларга эришмоқдалар. Фермада илғор сут соғувчилар сафи йил сайин кенгайиб бормоқда. Ғани Умурзоқов, Мухтор Исоқов сингари ферманинг жонкуяр ишчи-хизматчилари коллектив ютуғига баракали ҳисса қўшмоқдалар.

— Маҳсулот етиштиришни кўпайтириш билан бирга, — дейди хўжалик осеменатори Омонхўжа Усмонов, — сигирлардан бузоқ олиш диққат марказимизда турибди. Ўтган йили ҳар юз бош сигирдан пландаги 89 бош ўрнига 102 тадан бузоқ олишга муваффақ бўлдик.

Сўнгги йилларда бўрдоқиларни жадал семиртириш учун қатор тадбирлар амалга оширилди. Ҳар бош қорамол 433 килограмм тирик вазнда гўштга топширилди. Бу йил 450 килограммдан гўштга топшириш белгиланган. Кўкламда тайёрлов пунктларига 50 тонна гўшт топшириб, йиллик план 67 процент бажарилди. Ҳозир бўрдоқига боқилаётган қорамоллар яхши семиртириляпти. 130 бош бузоқ парвариш қилинмоқда. 40 бош ғунажиндан яқинда 25 боши соғин сигирлар подасига ўтказилди.

Хўжалик сут-товар фермасида йил сайин зотли ва серсут сигирлар боши сони кўпайтирилмоқда. Илгари фермада турли хил зотга мансуб сигирлар кўп бўлса, ҳозир уларнинг ҳаммаси бир хил зотли сигирларга айлантириляпти.

Чорвачиликни ривожлантириш учун қатор тадбирлар амалга оширилса-ю, аммо ем-хашак базаси мустаҳкамланмаса, бирон-бир салмоқли ютуққа эришиш мушкуллиги ҳаммага аён. Шунинг учун ҳам хўжаликда ем-хашак мўл-кўллиги учун катта кураш олиб борилмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VI пленумидаги докладида ўртоқ Ш. Р. Рашидов: «Энг муҳим резерв ем-хашак экинлари ҳосилдорлигини оширишдир. Бизнинг суғориладиган ерларимиз гектар бошига 220—250 центнер беда, 450—500 центнер силосбоп экинлар, 1000 центнер илдиз мева ҳосили бера олади. Ем-хашак етиштиришга дуруст эътибор бераётган, бу иш ихтисослаштирилган, хўжалик ҳисоби асосига кўчирилган кўпгина хўжаликлар ҳозирнинг ўзидаёқ шундай ҳосилга эришдилар», — деб кўрсатди.

Биз бу йил 220 гектар ерда ем-хашак етиштиряпмиз. Шундан 88 гектарига маккажўхори экилган. Судан ўти, рапс ва перко сингари оралиқ экинлар озуқа сифатини яхшилаш ва сигирларни деярли йил бўйи ширали кўк озуқа билан таъмин этиш имконини беряпти. Маккажўхори билан лавлагини аралаштириб экиш, шунингдек, такрор маккажўхори экиш, мевали боғлар орасига озуқа экинлари экиш йўли билан жамоат чорвачилиги учун мўл-кўл озуқа жамғарилмоқда.

Ўтган йили ҳар гектардан 100 центнердан маккажўхори дони, 450 центнердан силосбоп кўкпоя олинган эди. Бедапояларнинг ҳар гектаридан эса 230 центнердан пичан жамғарилди.

— Эришилган марралар бизни асло қаноатлантира олмайди, — деди колхоз раиси Абдураҳмон Юнусов. — Бу йил маккажўхори парвариши яхши бормоқда. Озуқа жамғариш учун махсус бригада тузилган. Унга 14 нафар киши ҳамда етарли техника воситалари бириктилган. Озуқа жамғариш колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг кундалик ғамхўрлиги ва назорати остига олинган. Биринчи беда ўримини май ой бошида 5 кун ичида тугалладик. Ҳар гектардан 55 центнердан пичан ғарамлаб қўйилди. Яқинда иккинчи ўримни ҳам тугалладик. Шундай қилиб, ҳар гектар ердан 230—240 центнердан пичан жамғариш учун кураш олиб бормоқдамиз.

Колхоз чорвадорлари СССРнинг Озиқ-овқат программасини амалга оширишга амалий ҳисса қўшиш мақсадида хўжаликдаги мавжуд ички резерв ва имкониятлардан тўлиқ фойдаланишяпти. Шу йилнинг ўзидаёқ чорвачилик рентабеллигини таъминлаш ва ҳар йилгидан кўпроқ маҳсулот етиштириш учун астойдил меҳнат қилишмоқда.

Н. МИХАИЛОВ,
А. ТУХТАСИНОВ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ МАЙ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ—ҲАЁТГА!

САРИКЎЛ ҒАЛЛАЗОРЛАРИДА

РЕПОРТАЖ

Адоғи тоғ этакларига туташиб кетган сўнгсиз ғаллазор. Унда ҳаёт жўш уради. Комбайнларнинг гулдуроси олис-олислардан ҳам эшитилиб туради.

— Сарикўл даштлари деймиз бу ерларни, — тушунтиради ҳамроҳимиз «Жом» совхозининг бош агрономи Шукурилла Равшанов, олтинранг бошоқлар тўлганган кенгликларга ишора қилиб.

— Хўжалигимизнинг каттагина экинзорлари шу массивда. Асосан арпа билан буғдой. Мана, ўриб-йиғиб оляпмиз.

Дарҳақиқат, хўжаликда ўрим-йиғим уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Аввало мавсумни мумкин қадар қисқа муддатда, юксак савияда ўтказиш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқилди. Ипатоволиклар методи асосида учта ўрим-транспорт отряди тузилди. Уларга мавжуд 27 комбайн, транспорт воситалари ва етарли ишчи кучи ажратиб берилган. Ҳар бир отрядда мувaққат партия группаси ташкил этилди.

Пухта тайёргарлик айни долзарб кунларда ўрим-йиғимнинг юксак суръатини таъминлаётир. Камол Сафаров, Жўра Мусурмонов, Гулмон Тўраев, Умрзоқ Ўлжаев каби тажрибали комбайнчилар топшириқни муттасил ошириб бажариб, мусобақанинг олдинги сафларида бормоқдалар.

Йил қуруқ келди. Бу эса лалми ерлар деҳқончилигига айниқса, салбий таъсир кўрсатди. Ғаллани ўриб-йиғиб олишда ҳам ортиқча қийинчиликлар туғдирди. Аммо деҳқон уни бартараф этиш чорасини топади.

Ғаллакорларнинг бугунги ишлари ҳам ана шу фикрнинг тўғрилигини тасдиқлаб турибди. Улар мураккаб шароитларда ижодкорлик ва уддабуронлик намуналарини кўрсатмоқдалар. Биз, масалан, комбайнлар ўримни фақат бир томонлама олиб бораётганлигининг гувоҳи бўлдик. Бунинг маъноси шундаки, одатда, ҳосил мўл бўлган йилларда комбайнлар ғаллазорда икки тарафлама узлуксиз ишлай олади. Яъни, пайкалнинг у бошига боришда ҳам, қайтишда ҳам ўроқ тўхтамайди. Бу йил эса фақат бир тарфлама, шамолга қарши ўриляпти. Комбайнлар пайкал бошига етгач, бўш қайтиб, ўримни яна шу тарафдан бошлаяпти. Ўсимлик поясининг пастлиги ўроқчиларни шу тарзда ишлашга мажбур қилмоқда. Табиийки, бунда меҳнат ҳам, вақт ҳам нисбатан анча кўп сарфланади. Аммо, энг муҳими, ҳосилни нес-нобуд қилмай йиғиштириб олишга эришиляпти.

Механизаторларнинг комбайн ишчи органларига киритган янгилиги ҳам диққатга сазовор. Совхознинг илғор комбайнчиларидан бири Камол Сафаров билан агрегатлар вазмин сузаётган кенг пайкал уватидаги суҳбатимиз ана шу хусусда борди.

— Мотовилани ер бағирлаб ишлашга мослаб, созладик, — деди Камол ака. — Ана шунда калта пояли экин ўроққа илиниши мумкин. Лекин бошқа қийинчиликка дуч келдик. Мотовиладаги бошоқни ямлаб, ўроққа олиб берувчи юпқа тахта — лопос бирор оддий кесакка тегса ҳам синиб кетаверди. Кейин бошқача йўл тутдик. Тахта лопослар энлик резинка (ременлар) тасмалар билан алмаштирилди. Бир қарашда оддий кўринган бу изланиш агрегатларнинг ремонтини қисқартиришга, туриб қолишларга чек қўйди.

Ўроқчилар барча хўжаликларда ҳам ана шу усул қўлланилаётганини, натижада кўплаб вақт тежаб қолиниб, меҳнат унумдорлиги ортаётганини мамнуният билан сўзлашди.

Хўжаликда дон билан бирга сомонни йиғиштириб олишга ҳар қачонгидан кўпроқ эътибор берилмоқда. Бу ўз-ўзидан тушунарли. Қурғоқчилик туфайли даштнинг ўт-ўланлари кутилган даражада ривожланмади. Натижада сомонга эҳтиёж янада кучайиб кетди.

— Ўрим-транспорт отрядлари составида озуқа жамғарувчи бригадалар ҳам иш кўряпти. — дейди бу ҳақда совхоз директори Пўлат Раҳмонов. — Ҳар бир бригадага иккитадан пресс-подборщик, тегишли ишчи кучи ажратилган. Сомонни ҳар картада фақат бир ерга уюшни ташкил этдик. Ҳар қалай исрофгарчиликнинг олди олинади. Озуқа жамғарувчиларимиз яхши ишлашяпти. Чорва қишловига етадиган ем-хашак жамғаришимиз турган гап.

Директорнинг қувончи ҳам, ташвиши ҳам бизга тушунарли. Совхознинг 22 минг бош қўй-эчкиси, 2 мингдан зиёд қорамоли, йилқи ва паррандалари бор. Уларни қишловдан соғлом, дуркун олиб чиқиш керак. Бу масъулиятли иш олтинга тенг дақиқалардан унумли фойдаланишга ундайди.

Ҳа, советободликлар ўримни мумкин қадар қисқа муддатларда уюшқоқлик билан ўтказиш учун бутун имкониятларини ишга солмоқдалар. Хўжаликларда район партия комитетининг бошоқли дон экинлари ҳосилини қисқа муддатларда ва нес-нобуд қилмай йиғиштириб олишни таъминлаш юзасидан ишлаб чиққан, область партия комитети маъқуллаган тадбирлари асосида иш юритилмоқда. Мавжуд 175 комбайн 17 та ўрим-транспорт отрядига уюшган ҳолда ғаллазорда жавлон ураётир. Уларга 50 дан ортиқ автомашина, бошқа техника воситалари, инженер-техник ходимлар хизмат қилмоқда.

М. ЭРАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.
Самарқанд область Советобод райони.

Фрунзе районидаги Калинин номли совхоз деҳқонлари 221 гектар ерда мўл дон ҳосили етиштирдилар. Ғаллакорлар айни кунларда ҳосилнинг бир мисқолини ҳам нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун ғайрат кўрсатяптилар.

Суратда: (чапдан ўнгга) хўжалик бош агрономи М. Отабоев, совхоз директори Д. Тоҳиров, бўлим бошқарувчиси У. Толипов ва агроном А. Эргашев ўртоқлар арпа дони сифатини кўздан кечиришяпти.

Ш. Алимов фотоси. (ЎзТАГ).

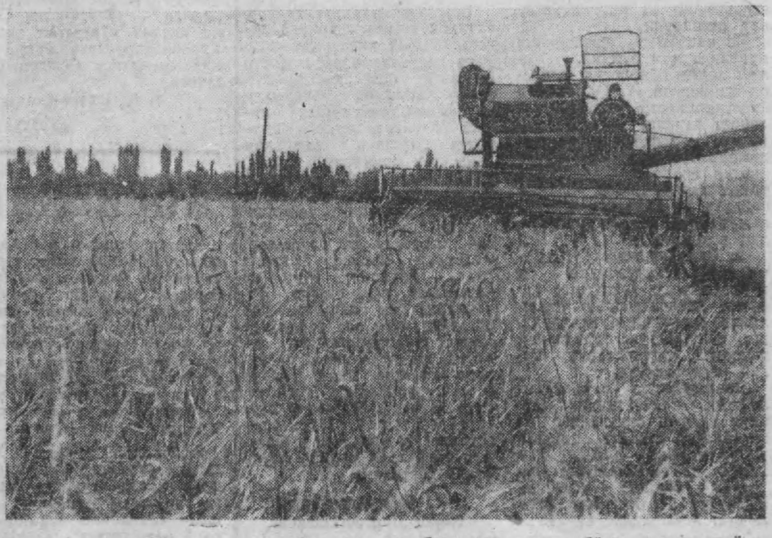

Пахтаобод районидаги «Правда» колхозида дончилик ҳам асосий тармоқлардан бири ҳисобланади. Хўжалик ғаллакорлари ҳозирги ҳар бир соат, ҳар бир дақиқадан унумли фойдаланиб, дон ҳосилини йиғиштириб олишга ҳаракат қилаяптилар. Комбайнлар наъраси бир лаҳза бўлса ҳам тинмайди.

Суратда: колхоз ғаллазорида.

Р. Ашуров фотоси. (ЎзТАГ).

БАРАКАЛИ ҲОСИЛ

Лалми ерларнинг ҳар гектаридан 12—15 центнердан ҳосил олаётган Чироқчи районидаги «Коммуна» колхозининг ғаллазорларини айланиб юрибмиз. 1000 гектар майдонда деҳқончилик қилиб, мураккаб об-ҳаво шароитида мўл ҳосил етиштирган Аҳмад Қиёмов бошлиқ бригада «олтин бошоқ» ижодкорларининг кайфияти яхши. Ўтган йили давлатга 800 тонна дон топширган бригада ғаллакорлари, юбилей йилида 1000 тонналик маррани кўзлаган ҳолда меҳнат қилмоқдалар.

Бригада ғаллакорлари ўрим-йиғимга пухта тайёргарлик кўрдилар. Ғалласи ўриб олинадиган майдонлар сифатли тайёрланди. Карта атрофлари ёнғинга қарши ҳайдовдан чиқарилиб, хирмон жойлари пухта созланди. Ўрилган ғаллани тозалайдиган элеваторлар мавсумга тахт қилинганлиги, тош-тарозилар ўз вақтида ҳозирлаб қўйилганлиги натижасида меҳнат унумдорлиги юқори бўлмоқда. Далага олиб чиқилган комбайнларнинг ҳаммаси юксак унум билан ишлаяпти. Улар тажрибали механизаторлар билан таъминланган. Ўрим-йиғим икки сменада олиб борилаётир. Комбайнчилар мусобақасида Жавли Чоршанбиев, Муҳамадиёр Холёров, Ғаффор Шоймов, Тошмамат Умаров, Неъмат Серобов сингари механизаторлар пешқадамлик қилишяпти. Уларнинг ҳар бири кунига 12—15 гектар ернинг ғалласини ўриб олишяпти. Мавсумда 150—200 гектар ердаги ҳосилни ўриб олишга сўз берган моҳир комбайнчилар пешона тери эвазига етиштирилган дон ҳосилининг тўкилиб-сочилиб исроф бўлишига йўл қўймаяптилар.

— 700 гектар майдондаги арпани узоғи билан 12—15 иш кунида ўриб-янчиб олмоқчимиз, ундан кейин эса буғдой ўримига киришамиз,

— дейди ғаллачилик бригадасининг бошлиғи Аҳмад Қиёмов.—КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленумида дон етиштиришни янада кўпайтиришга алоҳида эътибор берилди. Шу боисдан ҳам биз Пленум қарорларидан келиб чиқадиган вазифаларни бажариш учун астойдил меҳнат қиляпмиз.

Бригада ғаллакорларининг фидокорона меҳнати туфайли ҳозирга қадар 500 гектардан ошиқ майдондаги ҳосил ўриб олинди. Ана шу майдонлардан 600 тоннадан кўпроқ дон тайёрланди. Тайёрланган дон маҳсулотлари қабул пунктига узлуксиз етказиб берилмоқда.

Колхоз правленияси ва партия ташкилоти ўрим-йиғим муддатини қисқартириш мақсадида комбайнчилар ўртасида ташкил этилган социалистик мусобақа натижаларини ҳар 5 кунда якунлаб бораётир. Ўтган 5 кунликда комбайнчи Тошмамат Умаров шарафига байроқ кўтарилиб, мусобақа ғолиби деб топилди. У беш кунда 60 гектар майдондаги ғаллани ўриб илғорлар сафидан муносиб ўрин эгаллади. Шунинг учун ҳам у вимпел билан 50 сўм пул мукофотини олишга сазовор бўлди. Мукофот механизатор Тошмамат Умаровни янада зўр-ғайрат ва шижоат билан ишлашга даъват этмоқда. У ҳар куни 14—15 гектар майдондаги ғаллани ўриб-янчиб олмоқда.

Ж. ЮСУПОВ.
Қашқадарё области.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

ВОҚЕАЛАР, ФАКТЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ВАҲШИЁНА АГРЕССИВ УРУШ

Исроил интервенциячилари Ливаннинг Байрутдан Шарқ томондаги тоғли жойларда ўз позицияларини мустаҳкамламоқдалар. Бу ерларга, жумладан Софар ва Ҳаммам районларига ва Бекаа водийсига қўшимча танк қисмлари юборилмоқда. Агрессор Ғарбий Байрутга ҳужум қилиш учун зўр бериб тайёргарлик кўрмоқда. Исроилликлар Ливан пойтахтининг аҳолисига руҳий тазйиқни кучайтирмоқдалар. Исроил самолётлари варақалар ташламоқда ва бу варақаларда аҳолини шаҳардан дарҳол чиқиб кетишини талаб қилмоқдалар.

Бош министр Бегин ва мудофаа министри Шарон Исроил кнессети (парламенти)да Фаластин қаршилик ҳаракати ва Ливан миллий-ватанпарвар кучлари шаънига очиқ ультиматум тарзида сўзга чиқдилар. Бегин «Исроил Фаластин озодлик ташкилотининг ҳар қандай вазиятда ҳам Ливанда қолишига йўл қўймайди» деди. У «фаластинликлар ё Ливандан чиқиб кетадилар, ёки биз бир ёҳуд икки кун мобайнида уларни «кўчириб юборамиз» деб сурбетларча таҳдид қилди. Шарон ҳам «Исроил армияси Фаластин озодлик ташкилотини йўқотишга қатъий қарор бергандир» деди. Коммунист депутат Лауфиқ Туби «Сизлар ҳарбий жиноятчиларсиз!» деб хитоб қилиб, унинг ўз нутқини давом эттиришига йўл қўймади.

Лондонда чиқадиган «Таймс» газетаси Байрутда олиб борилаётган музокараларга тўхталиб, Исроил Фаластин озодлик ташкилотининг Ливанда «фаластинликларнинг истиқомат қилишига имконият бериш тўғрисидаги талабини қондиришдан воз кечганлиги сабабли бу музокаралар боши берк кўчага кириб қолди, деб ёзади.

Фаластин озодлик ташкилоти ижроия комитетининг раиси Я. Арафат АДН ахборот агентлигининг мухбири билан қилган суҳбатида Қўшма Штатлар Исроилнинг барча соҳаларда Ливанга қарши қилаётган агрессиясини қўллаб-қувватламоқда, деди. Я. Арафат қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: Исроилнинг Фаластин ва Ливан халқларига қарши ваҳшиёна агрессив урушдан кузатган мақсади Фаластин озодлик ташкилотини поймол қилишдир. «Исроил эмас, балки Америка бу урушни бошлашга қарор берди». Я. Арафат Фаластин озодлик ташкилотини ҳеч ким тор-мор қилолмайди, деб уқтириб ўтди.

Сурия Араб Республикаси бош министрининг ўринбосари, ташқи ишлар министри А. Х. Хаддам Сурия Араб Республикаси халқ кенгаши (парламенти)нинг Дамашқда ўтказилган мажлисида сўзлаган нутқида бундай деди: Сурия Фаластин революциясини, қардош Ливан халқини ва унинг ватанпарвар кучларини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб Исроил босқинчиларига зарба қайтаришга қатъий қарор бергандир. А. Х. Хаддам Қўшма Штатларнинг агрессорга бераётган мададини кескин танқид қилди.

Ливан бош министри Ш. Ваззан Исроил агрессиясининг қурбонлари тўғрисида аниқланган янги маълумотларни эълон қилди. 15 мингдан зиёд киши ҳалок бўлган, 50 мингдан ортиқ киши жароҳатланган. 120 мингдан ортиқ киши Исроил снарядлари ва бомбаларидан хавфсираб, Байрутдан қочиб кетди.

Фаластин ахборот агентлиги ВАФА Исроил армияси Ливанда асабни фалаж қиладиган «БЦ» газидан фойдаланмоқда, деб хабар қилди.

Американдаги Си-Би-Эс телевизион компаниясининг мухбири Тель-Авивдан берган репортажида Бегин ҳукуматининг Фаластин проблемасини уруш ёрдамида ҳал этишга қаратилган йўли Исроилнинг ўзида тобора кучайиб бораётган қаршиликка дуч келмоқда, деб таъкидлайди. Мухбир уқтириб ўтганидек, Исроил армияси кўп талафот кўраётганлиги сабабли исроилликлар кейинги ўн йил мобайнида биринчи марта урушга қарши чиқмоқдалар. Исроил солдатлари жанг майдонида бўлган бир пайтда улар шундай қилмоқдалар.

«Юманите» газетаси Ливандан қайтиб келган Исроил ҳарбий хизматчиларидан 4 кишининг Тель-Авивда ўтказган матбуот конференцияси тўғрисида хабар беради. Уларнинг айтишича, Исроил армиясининг Ливанга бостириб кириши сиёсий ва маънавий принципларни бузишдан бошқа бир нарса эмас. Улардан бири бундай деди: «Биз Фаластин проблемасини куч ишлатиш йўли билан ҳал этиш мумкин деган гапларга ишонмаймиз».

Сержант Егошуа Яшув солдатлар ўртасида бу урушнинг характери тўғрисида қизғин баҳслар давом этаётганлигини, ҳукуматнинг сиёсатидан норозилик қўшинлар орасида тобора кенг тарқалаётганлигини айтди. Сержант Урбах бундай деди: «Мамлакатимиз хавф остида қолган пайтда уруш қилишимиз керак эди. Аммо бу уруш бошланган чоқда ҳеч ким Исроилга таҳдид қилгани йўқ, ҳозирги пайтда ҳам ҳеч ким унга таҳдид қилмаяпти».

(ТАСС).

АҚШНИНГ КИРДИКОРЛАРИ ФОШ ҚИЛИНМОҚДА

ПАНАМА, (ТАСС). Панамада чиқадиган «Матутино» газетаси АҚШнинг Никарагуага қарши агрессив кирдикорларини фош этди.

Газета матбуотда пайдо бўлган хабарларга асосланиб, Никарагуага қарши қўпорувчилик фаолияти учун Оқ уй, давлат департаменти ва Пентагоннинг фавқулодда фондларидан жуда катта миқдордаги маблағлар ажратилганлигини уқтириб ўтади. Бунда Вашингтон Ямайкадаги «тажрибаси»дан келиб чиқмоқда. Ямайкада Вашингтоннинг ёрдамида М. Мэнли бошлиқ тараққийпарвар ҳукумат ағдариб ташланди ва ҳокимият тепасига Оқ уйга мақбул бўлган Э. Сиага тайинланди.

АҚШ ўзининг Панама канали районидаги ҳарбий базаларини Никарагуа революциясига қарши агрессия тайёрлаш марказларига айлантирмоқда. Айни вақтда, деб ёзади «Матутино» газетаси Вашингтон Панама ҳукуматининг мамлакат территориясида Никарагуанинг «эмиграциядаги ҳукумати»ни тузишга рухсат беришига эришишга уриниб, унга тазйиқ ўтказмоқда.

Панамада никарагуалик ашаддий контрреволюционер А. Робело бемалол иш олиб бормоқда. Никарагуага қарши агрессияни тайёрлашда Панама хусусий секторининг баъзи вакиллари ва илгари Никарагуа революциясига нисбатан ўзларининг душманчилик муносабатларини яширмаган реакцион кучлар иштирок этмоқда.

«Матутино» газетаси Америкалик сиёсий арбобларнинг фикрига асосланиб, президент Рейган Никарагуа билан музокара олиб боришдан манфаатдор эмас, балки мазкур мамлакатга ҳужум қилиш учун барча воситалардан фойдаланиб, Чили хунтаси ва регионлаги бошқа реакцион режимларнинг ёрдамига таянмоқда, деб уқтиради.

ЭКВАДОР КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

КИТО, (ТАСС). Гуаякиль шаҳрида Эквадор Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлди. ЭКП Марказий Комитети Бош секретари Рене Моженинг Эквадор меҳнаткашлар конфедерациясининг шу йил 11 июлда бўладиган XVI съезди муносабати билан мамлакатда ишчилар ҳаракатининг ривожланиши тўғрисидаги ахбороти тингланди.

ЭКП Марказий Комитетининг пленуми бир қанча резолюцияларни қабул қилди. Пленум қатнашчилари КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Л. И. Брежневнинг БМТ Бош Ассамблеясининг қуролсизланиш масалалари билан шуғулланувчи иккинчи махсус сессиясига йўллаган мактубида баён этилган ташқи сиёсатга оид ташаббусларни якдиллик билан қўллаб-қувватлади.

ЭКП Марказий Комитетининг пленуми Исроилнинг Ливандаги агрессиясини қоралади ва фаластинлик Араб халқининг озодлик курашини қўллаб-қувватлади.

Эквадор Компартияси Марказий Комитети пленумининг қатнашчилари мамлакатда демократияни ривожлантириш муҳим эканлигини ҳам уқтириб ўтдилар.

ЗАМОНАМИЗНИНГ МУҲИМ ВАЗИФАСИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС мухбири). Қўшма Штатлар жамоатчилиги қурол-яроғларнинг янги турлари яратилиши ва ядро аслаҳахоналарининг янада кўпайтирилиши янги уруш чиқиши хавфининг кучайишига олиб келишини тобора аниқ-равшан тушуниб етмоқда, деди АҚШ вакиллар палатасининг аъзоси М. Лаури, конгрессда сўзга чиқиб. Американиклар ҳамма жойда-йирик саноат шаҳарлари ва кичик-кичик посёлкаларда қуролланиш пойгасини жиловлашга қаратилган куч-ғайратларни қўллаб-қувватламоқдалар. Ядро урушининг олдини олиш замонамизнинг бош вазифасидир, деб таъкидлади конгресс аъзоси.

М. Лаури АҚШ конгресси бир қанча аъзоларининг СССР ва АҚШни ўз ядро аслаҳахоналарини кўпайтирмасликка даъват этувчи ҳамда ядро қуролларини чеклаш ва сўнгра қисқартириш юзасидан конструктив музокаралар олиб бориш зарурлигини кўрсатувчи таклифлари ижобий аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. У Женевада бошланган Совет —Америка музокаралари планетада тинчликни сақлаш ҳамда стабиллик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш йўлида қўйилган қадам бўлади, деб ишонч билдирди.

Вакиллар палатасининг аъзоси Т. Дауни ҳам ядровий қуролланиш пойгасини чеклашга оид жадал тадбирлар қабул қилиш муҳим ва зарур эканлиги тўғрисида гапирди.

Б. ИВАНОВ.

ХАЛҚҚА ҚАРШИ СИЁСАТ НАТИЖАЛАРИ

БУЭНОС-АИРЕС, 1 июль. (ТАСС). Чилидан олинаётган хабарларга қараганда, сўнгги икки ҳафта ичидагина мамлакатда ун ва гўшт нархи 20 процентдан зиёд қимматлашган. Шу давр ичида бошқа озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи ҳам анча ошган. Масалан, ўсимлик мойи 15 процент, қанд, кофе ва чой 18 процент қимматлашган. Бундан ташқари, Чилида чиқадиган «Ла терсера» газетасининг маълумотларига кўра, турли дори-дармонлар нархи 20 процентдан кўп, газ ва ёнилғи-мойлаш материаллари 16 процент ошган.

Мутахассисларнинг фикрича, озиқ-овқат маҳсулотлари ва энг зарур моллар нархларининг кескин қимматлашаётганлиги бевосита Чили миллий валютаси-песо девальвациясига сабаб бўлмоқда ва мамлакат бошидан кечираётган чуқур иқтисодий тангликка олиб келмоқда. Пиночет режими чет эл, аввало Америка капитали учун ўзининг «очиқ-эшиклар» сиёсатини ўтказиб, экономикани бутунлай ҳалокат ёқасига келтириб қўйди.

НАТОга аъзо бўлган агрессив мамлакатлар замонавий ракеталарбилан зўр бериб қуролланмоқдалар.

Суратда: Ганновердаги халқаро авиация кўргазмасида намойиш қилинаётган ракета техникаси.

ТАСС фотохроникаси.

КУРАШНИ АКТИВЛАШТИРИШ БЕЛГИСИ ОСТИДА

ОТТАВА, (ТАСС). Торонтода Канада Коммунистик партияси Марказий Ижроия комитетининг вилоятлар партия ташкилотларининг раҳбарлари, Канада Компартияси Торонто ташкилоти партия активи, урушга қарши ҳаракат активистлари иштирокида икки кунлик кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлис қатнашчилари Канада Компартияси Бош секретари У. Каштаннинг Канада халқининг ядро уруши хавфининг олдини олиш учун курашда, монополияларнинг халққа зид сиёсатига зарба беришни ташкил этишда коммунистларнинг иштирокига бағишланган докладини муҳокама қилдилар.

Мажлисда сўзга чиққан кишилар ядро урушининг ўсиб бораётган хавфига қарши, қуролсизланиш учун курашни активлаштириш ғоят зарур эканлигини таъкидладилар.

Канадалик коммунистлар Канада ҳукуматини АҚШ ва ядро қуролига эга бўлган бошқа буюк давлатлар Совет Иттифоқидан намуна олиб, биринчи бўлиб ядро қуролини қўлланмаслик тўғрисида ўз зиммасига мажбурият олишларини талаб қилишга чақирдилар.

Марказий ижроия комитет Канада коммунистлари олдига Канада ҳукмрон доираларининг мамлакат бошидан кечираётган иқтисодий тангликнинг бутун оғирлигини меҳнаткашлар оммаси гарданига юклашга уринаётганлигига қарши курашда актив иштирок этиш вазифасини қўйди. Канада экономикасидаги чуқурлашиб бораётган танглик, деди ўз докладида Канада Компартиясининг Бош секретари У. Каштан, меҳнаткашларда капитализм системаси яшашга қодир эмаслигига, унга хос иллатлар-ишсизлик, инфляция, меҳнаткашларнинг турмуш даражаси пасайиб боришининг бартараф этиш мумкин эмаслигига тобора кўпроқ ишонч ҳосил қилмоқдалар.

Канада Компартияси Марказий ижроия комитети Исроилнинг Ливанга қарши агрессияси ва исроиллик босқинчилар ана шу Араб мамлакатининг тинч аҳолисига нисбатан амалга ошираётган ваҳшийликлар дарҳол тўхтатилишини талаб қилдилар.

«ДУНЁ ТОМИ»ДА

Чор-атрофимизда бепоён тоғлар ястаниб ётибди. Ўткир учларини қор ва музликлар қоплаган чўққилар қуёш нурида товланади. Осмон эса шишадек тиниқ, лекин одатдагидек мовий эмас, балки бинафша рангда эди. Булутлар эса қорли чўққилардан анча пастда, тўлқинли мовий денгизни эслатади. Табиатнинг бу ажойиб манзараси «Дунё томи» номини олган Помирга хос. Бу ерда кўп нарсалар биринчи қадам қўйган кишига ғайри-табиийдек туюлади.

Ҳув ана, Музкўл тоғининг этагида, Помир автомобиль трактн ёнгинасида 10—15 хонадонли мўъжазгина қишлоқ кўриниб турибди. Ўзи кичигу, лекин шуҳрати оламга кетган. Бу ерда дунёда энг баланд тоғли Чечекти биостанцияси жойлашган. Ҳар сафар шу ердан ўтар эканмиз, албатта, биостанцияга ташриф буюрамиз. У биз учун қадрдон. Оғир йўл азобидан кейин озроқ хордиқ чиқариш, бу ердаги дўст ва танишлар билан суҳбатлашиш одат бўлиб қолган.

Биостанциянинг тарихи Ўрта Осиё Давлат университети номи билан боғлиқ. 1938 йилнинг ёзида университетнинг бир гуруҳ тиниб-тинчимас довюрак олимлари, профессор — П. Баранов, А. Райкова ва А. Беловлар хайрли ишга қўл уришди. Бутун Шарқий Помирда Чечекти биостанцияси ташкил қилиш учун мақсадга мувофиқ деб топилди. Ўша вақтларн Ўш шаҳридан то Чечектигача 12—14 кун йўл босилар, транспорт учун от ва хачирлардан фойдаланилар эди.

...Асбоб-анжомлар ортилган биринчи карвон Чечектига етиб келди. Дастлабки чодирлар қурилди. Тажриба участкаси учун ер танланди, ариқлар қазилди. Хуллас, ишлар қизиб кетди.

Биостанция олдига қўйилган мақсад — Помирда баланд тоғ районларининг деҳқончилик имкониятларини текшириш эди. Шунингдек, Помирда чорвачиликни ривожлантириш, ем-хашак базасини яратиш, маҳаллий аҳолини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаш масаласи турар эди. Шу мақсадда арпа, буғдой, сули, тариқ ва бошқа экинларнинг кўплаб намуналари текшириб кўрилди. Шулардан фақат арпа юқори тоғ зонасида бошоқлаб дон ҳосил қилиши мумкинлиги аниқланди.

Кейинги йиллар давомида биостанцияда биология фанининг бир қанча йўналишлари бўйича илмий-тадқиқот ишлари олиб борилди. Дастлаб ўсимликшуносликда, кейинчалик геоботаника, ўсимликлар физиологияси, зоология, генетика соҳаларида тадқиқотлар олиб борилганлиги бунинг далилидир.

Табиат ва инсон

Помирнинг ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини ўрганишда олимлардан К. Станюкевич ва С. Иконниковларнинг ишлари, айниқса, диққатга сазовордир. Пирик олим О. Зеленский баланд тоғ зонасининг совуқ иқлим шароитида ўсимликлар физиологиясини ўрганди. У Совет Иттифоқида биринчи бўлиб ўсимликлар фотосинтезини ўрганишда радиактив методни қўллади. Ҳозирги вақтда биостанцияда ўсимликларга ультрабинафша нурларининг таъсири, зоология ва ўсимликлар генетикаси бўйича тадқиқот ишлари олиб борилмоқда.

Мана, биз биостанциянинг 4 гектарлик тажриба участкасидамиз. Участкада жавдар, арпа, ёввойи ўсимликларнинг турлари, сабзавот экинларидан пиёз, шолғом, редиска ва бошқалар кўм-кўк бўлиб ўсиб турибди. Бизни биостанция ходимлари кўк пиёз ва редиска билан меҳмон қилишди. Ажабо, татиб кўрсак, кўк пиёз аччиқ эмас, балки ширин эди. Бунинг сабабини тушунтириб беришди. Ўсимликларда шакар моддаси концентрациясининг ошиши уларнинг совуққа чидамлилигини кучайтирар экан. Бу ерларда ёз ойларида ҳам кечаси ҳаво ҳарорати паст бўлади.

Биостанция бошлиғи, Тошкент Давлат университетининг собиқ талабаси Ильдор Абдулов бизга қуйидагиларни ҳикоя қилиб берди:

— Ҳозир биз ҳар йили ҳосил бера оладиган тезпишар ва совуққа чидамли арпа навларини яратиш бўйича селекция ишларини кенгайтирмоқдамиз. Дастлабки муваффақиятларимиз ёмон эмас. Бугунги кунда ҳар гектар ердан 15 центнердан дон ва 50 центнердан озуқабоп кўкпоя берадиган арпа навлари яратилди. Улар «Помир-1» ва «Помир-2» деб номланган. Давлат синовидан муваффақиятли ўтиб, Мурғоб райони далаларида экишга тавсия қилинди. Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, бу ерда етиштирилаётган сабзавот экинлари таркибида маҳаллий аҳоли учун жуда муҳим бўлган витаминлар миқдори юқори бўлади. Улар зараркунандалардан зиён кўрмайди. Тажриба участкамиз 3860 метр баландликда жойлашган. Тўғри, Тибетда бундан ҳам баландда, 4000 метрга яқин майдонда деҳқончилик қилинади. Лекин улар бу ўсимликлардан уруғ ололганларича йўқ.

Коллективимиз интернационал. Бу ерда рус, қирғиз, тожик, татар ва бошқа миллат вакиллари — олимлар, агрономлар ва ишчилар меҳнат қилишади.

Ўз навбатида биостанция музейида ҳам бўлдик. Илмий ходим, биология фанлари кандидати А. Одинашоев биостанциянинг ташкил қилиниш тарихи, қўлга киритилган муваффақиятлар, ходимлар томонидан эълон қилинган асарлар тўғрисида ҳикоя қилиб берди. Помир наботат ва ҳайвонот дунёси намуналари коллекцияси билан таништирди.

А. Одинашоевнинг ўзи Помирдаги кемирувчилар ва қуёнсимонлар туркумига кирувчи ҳайвонларнинг тарқалиши, биологияси, озиқланиши, кўпайиши ва морфо-физиологик хусусиятлари билан шуғулланади.

Биостанцияда олиб борилаётган илмий-тадқиқотларнинг кўлами ошганлиги ва актуаллиги ҳисобга олиниб, унинг базасида Помир биология илмий-текшириш институти ташкил қилинди. Институт ўз ботаника боғига эга. У Шохдара ва Гунт дарёларининг қуйилишида жойлашган бўлиб Совет Иттифоқида энг баланд ботаника боғи ҳисобланади. Боғнинг вазифаси — кўпгина дарахт турларининг Ғарбий Помир шароитига мослаша олиш имкониятларини ўрганишдир. Ботаника боғи ходимлари томонидан 40-йилларда Ғарбий Помирда четдан келтирилган картошка навларини экиш таклиф қилинган эди. Ҳозирги вақтда бу ерда рекорд даражада — ҳар гектар ердан 800—1000 центнердан картошка олинмоқда.

Помир иқлим шароити ва рельефи бўйича бир-биридан кескин фарқ қиладиган Шарқий ва Ғарбий Помирга бўлинади. Шарқий Помирга юқори абсолют баландлик, текис рельеф, кенг дарё водийлари ва қурғоқчил иқлим хосдир. Йиллик ёғин миқдори 75—100 миллиметрдан ошмайди. Ёзнинг баъзи вақтларида тупроқнинг устки қатлами 40—50 даражагача қизиса, кечалари ҳарорат —4, 5 даражагача пасаяди. Бу ерда ҳарорат суткалик тебранишининг катталиги, доимий шамоллар ва қурғоқчилик мазкур регионда асрлар давомида деҳқончилик қилишга имконият бермай келган.

Помир экономикасида чорвачилик олдинги ўринда туради. Уни ривожлантириш учун энг аввало мустаҳкам ем-хашак базасини яратиш зарур. Минглаб километр масофадан ем-хашак ташиб келтириш жуда қимматга тушади ва ҳар доим тоғ шароитида бунинг имконияти бўлавермайди. Чорва учун озуқа бўладиган асосий маҳаллий ўсимликларнинг турлари кам: шувоқ, терескен ва бошқалар. Ўтлоқлар майдони етарли эмас. Шунинг учун ҳам олимларга умид катта. Ўтлоқларда ҳам баландда ўса оладиган, кўк поя берадиган техник ўсимликларнинг совуққа чидамли янги навларини яратиш, бир қанча ёввойи турларини кўпайтириш ва бутун Помир бўйлаб тарқатиш керак. Олимларимизнинг бу борадаги изланишлари ҳам ажойиб самаралар бермоқда.

Х. ЧИНИҚУЛОВ.
Хорог-Мурғоб-Тошкент.

Огаҳий номидаги Хоразм область музикали драма ва комедия театри ижодий коллективи СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги муносабати билан қатор янги спектаклларни саҳналаштирди. «Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам» музикали драмаси ана шундай юбилей спектаклларидандир.

Суратда: мазкур спектаклдан бир саҳна. Шоҳсанам— ролида — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Гулора Раҳимова. Ғариб ролида —артист Бекжон Отажонов.

Қ. Отаев фотоси.

(ЎзТАГ).

«НАВБАҲОР» ТАРОНАЛАРИ

Бундан беш йил аввалги воқеа Муҳаббатнинг ҳали-ҳали ёдида. У ўшанда халқ маорифи ходимлари бадиий ҳаваскорларининг область кўригида оташин революционер шоир Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг машҳур «Келди очилур чоғинг» қўшиғини айтиб, илк бор катта саҳнага чиққанди. Томошабинларга унинг ўзига хос жозибали овози манзур бўлганди. Жюри аъзолари бир овоздан ижро учун уни иккинчи даражали диплом билан мукофотлашди.

Бу, истеъдодли қиз Муҳаббатнинг санъатнинг катта йўлидаги биринчи дадил қадами эди. Ҳозирги кунда «Навбаҳор» ансамблининг етакчи хонанда ва раққосаси М. Авазова «Муножот», «Талқини рост», «Тун оқшоми» каби халқимизнинг ажойиб ашулалари билан бир қаторда «Чертганда дуторимни», «Ҳаёт гулшани», «Амударё» сингари янги замонавий қўшиқларни ажиб бир нафосат билан куйлаб, ўзига хос овози ва ижрочилик услуби билан санъат шинавандалари меҳр-муҳаббатини қозониб келмоқда.

Беш йилдан буён район, область, республика кўрик-конкурсларида ўз концерт программалари билан муваффақиятли қатнашиб, эл эътиборини қозониб келаётган Урганч районидаги Калинин номли колхозининг «Навбаҳор» ашула ва рақс ансамблида М. Авазовага ўхшаган ёш талантлар талайгина. Ансамбль репертуари ҳам тобора янги-янги куй-қўшиқлар ҳисобига бойитиб борилмоқда. «Наво», «Сегоҳ», «Дугоҳ» мақомларини маҳорат билан айтиб, қишлоқ меҳнаткашлари олқишига сазовор бўлаётган ансамбль қатнашчилари қардош халқлар композиторларининг замонавий тароналарини ҳам маромига етказиб ижро этмоқдалар. Рўзимат Бекчонов раҳбарлик қилаётган мазкур бадиий коллективга бу йил ашула ва рақс халқ ансамбли номи берилди.

Дала ишлари қизгин тус олдирилган шу кунларда ансамбль қатнашчиларини хўжаликларда деҳқонлар даврасида тез-тез учратиш мумкин. Қишлоқ меҳнаткашлари хушовоз хонанда Қурбонбой Аҳмедов, Дурдибой Сафаров, Муҳаббат Авазова, Эгамберган Қозоқов ва раққосалар Меҳрибон Матчонова, Гулбаҳор Муродова, Гулнора Мамутбоеваларнинг чиқишларини олқишлар билан қарши олмоқдалар. Қурбонбой Наврозов ва Бахтиёр Тошевларнинг «Поччам», «Севганим-севган» «Қовун» каби ҳажвий лапарлари ҳам «оқ олтин» ижодкорларида завқ-шавқ уйғотмоқда.

Э. ЙЎЛДОШЕВА.

КОРИЗЛАР

Чортоқ районидаги Ҳамид Олимжон номли совхоз территориясида Фарғона водийсида биринчи коризлар топилди. Бу коризларда ҳозирги вақтда ҳам сизот сув йиғилмоқда, уни ер юзига чиқариб суғоришда фойдаланиш мумкин. Ер ости ариғининг суви кўп бўлмасада, у бўз ердаги совхозга зарур янги қўшимча сув манбаларини кўрсатиб бериши мумкин.

Ривоятларга кўра, Ўрта Осиёда Искандар Зулқарнайн замонларидаёқ қурила бошлаган коризлар Наманган области археологик ёдгорликлари мажмуасига киритилди. Олимлар ўтказган разведка кўпгина янги тарихий маълумотларни берди. Эрамизнинг IV-VI асрларига таалуқли икки катта шаҳристон, антик давр, илк ўрта аср ёдгорликлари топилди. Тузилиб бўлган мажмуада юзтадан кўп ёдгорлик баён қилинган.

(ЎзТАГ мухбири).

Поп районидаги тери-таносил хасталиклари шифохонаси медицина ходимлари беморларга янада яхшироқ хизмат кўрсатиш йўлида изланиб, зарур тадбирларни амалга оширмоқдалар. Ширинсухан ва тадбиркор саломатлик посбонлари қўлида, қанчадан-қанча беморлар ўз дардларига шифо топмоқдалар.

Суратда: шифохона бош врачи Убайдулла Жалилов ҳамшира Замира Аҳмедова билан бирга беморнинг аҳволи билан танишмоқда.

Ж. Тўраев фотоси.

КАСБИ ОДДИЙ, ХИЗМАТИ ОЛИЙ КИШИЛАР

Деҳқон учун ҳозирги куннинг ҳар бир дақиқаси ғанимат. Ғаллакорлар етиштирилган ҳосилни тезроқ йиғиштириб олиш учун курашаётган бўлсалар, маккажўхорикорлар ва шоликорлар катта хирмонга замин ҳозирлаяптилар. Айниқса, «оқ олтин» ижодкорларининг ғайрат-шижоати ўзгача. Шонани гулга айлантириш, ғўза шохларида ҳосил тугунчаларини кўпайтириш учун тунларни кундузга уламоқдалар.

Ана шу бунёдкорларга хизмат кўрсатиш, дам олиш вақтларини мазмунли ўтказишга ёрдам бериш, соғлиқлари ҳақида қайғуришни бурчлари деб билган кишилар ҳам ҳозир далада. Редакциямиз олаётган хатларнинг анчагина қисми шу касб эгаларининг меҳнатига бағишланган.

ЖОНКУЯР

1958 йилда Нукус медицина билим юртини битириб, Амударё районига қайтган Сафарбой Авазмуродовни «Қипчоқ» совхозининг 2-бўлимидаги медпунктга ишга юборишди. Мана, шундан бери ўз касбини ардоқлаб келаётган шифокор овул меҳнаткашлари хизматида. Одам кишиларга ёрдами тегаётганини, бошқаларга керакли эканини ҳис этганида, меҳнатидан қониқиш ҳосил қилади, яна ҳам яхшироқ ишлашга интилади.

Сафарбойни овулдагилар энг яқин кишиси сифатида кутиб олишади, ҳурматини жойига қўйишади. Зарурат бўлганида ярим тунда ҳам унинг эшигини тақиллатиб, уйқусидан безовта қилишади. Ишчан фельдшер, ширинсўз инсон ҳеч қачон малол кўрмай, хизматга тайёр бўлади.

Айниқса, бизнинг Навоий номли мактаб ўқувчилари уни қаттиқ ҳурмат қилишади. Сабаби Сафарбой хонадонларда бўлганида ҳам, далаларга чиққанида ва мактабга келганида ҳам болаларнинг соғлигини суриштиради. Вақти-вақти билан юқимли касалликлардан эҳтиёт бўлиш ҳақида суҳбатлар уюштириб, ўқувчиларни медицина кўригидан ўтказади.

Х. ОТАМУРОДОВ,
ҚҚАССР Амударё районидаги Алишер Навоий номли мактаб ўқитувчиси.

БУРЧИМИЗ

Кўриқ районимиз меҳнаткашлари СССР ташкил этилган кунининг 60 йиллик юбилей шарафига мусобақани авж олдириб, меҳнат қилмоқдалар. Пиллакорлардан кейин ғаллакор ва сабзавоткорларимиз етиштирилган ҳосилни йиғиштириб олишга киришдилар. Пахтакор ва чорвадорларимиз ҳар қачонгидан ғайрат кўрсатиб ишлашяпти.

Биз, маданий-оқартув муассасаларининг ходимлари шундай пайтда меҳнаткашлар ёнида бўлиш, уларга маданий хизмат кўрсатишни бурчимиз, деб биламиз. Ёз ойларига мўлжаллаб тузилган иш планларига асосан маданият уйлари, қишлоқ клублари ҳамда автоклуб ходимлари хўжаликларга чиқишиб, дала меҳнаткашларига намунали хизмат кўрсатмоқдалар. Кейинги пайтларда маданият уйлари ва клублар қошидаги ҳаваскорлик тўгаракларининг аъзолари «Шарқ юлдузи», «Москва», Охунбобоев номли колхозларда, «Ёзёвон», «Янгиобод» совхозларининг пахтачилик бригадалари ва чорвачилик фермаларида бўлишиб, концертлар беришди.

Район марказлашган кутубхонаси ва унинг хўжаликларидаги филиалларининг ходимлари дала шийпонлари, чорвачилик фермалари ва қурилиш ташкилотларида 78 кўчма кутубхона ташкил этдилар. «Ленинизм», Охунбобоев номли колхозлар, «Ёзёвон» совхозининг қатор бригадаларидаги кўчма кутубхоналар механизатор ва сувчиларнинг севимли жойига айланган.

Т. ҒАФФОРОВ,
Ёзёвон район маданият бўлимининг мудири.

КУТУБХОНАЧИ ЗАЙНАБ

— Менга Одил Ёқубовнинг «Диёнат» романини беринг.

— Зайнаб опа, «Ёшлик»нинг янги сони келдими?

— Раҳмат, ўқиб чиқдим, айтганингизча бор, ҳақиқатдан ҳам қизиқарли китоб экан.

Нишон районидаги «Нишон» совхозининг кутубхоначиси Зайнаб Эшонқуловани китобхонлар билан ана шундай савол-жавоб устида учратдик. Ёшлигидан китобга ҳавас қўйган қиз мактабда ўқиб юрган пайтларида қишлоқ Совети кутубхонаси ходимларига ёрдамлашиб юрарди. Балки унда кутубхоначилик касбига иштиёқ ўшанда туғилгандир.

Ўрта мактабни битирган Зайнаб Тошкент маданий-оқартув техникумига йўл олди. Мана, ўн икки йилдирки, шу кутубхонада меҳнат қилади. Ана шу даврда нурхонанинг адабиёт фонди икки бараварга ошиб, доимий китобхонлар сони 550 кишига етди. Фақат шугина эмас, жонкуяр мудиранинг ташаббуси билан дала шийпонлари ва чорвачилик фермаларида кўчма китобхонлар конференцияси ўтказиб турилади. Яқинда ёзувчи Ўткир Ҳошимовнинг «Дунёнинг ишлари» асарига бағишланган конференцияда 150 киши қатнашди. Бундай тадбирларни мудира Адҳам Амирқулов, Эшмурод Айматов, Феруза Останақулова сингари активлар ёрдамида тез-тез уюштириб туради.

Д. ҲАҚНАЗАРОВ,
Ульянов районидаги 2-ўрта мактабнинг ўқитувчиси.

* * *

Шунингдек, сирдарёлик **М. Номуродов,** фарғоналик **А. Қамчиев, М. Шарипов,** тошкентлик **Ҳ. Тожиматов,** андижонлик **А. Вахобов,** наманганлик **Т. Ғозиев,** қашқадарёлик **Т. Пардаевлар** ҳам қишлоқларнинг ободонгарчилиги, одамларга хизмат қилишни шараф деб билган кишилар ҳақида, ёшлар тарбияси ва мактаблар ҳаётидан хат-хабарлар йўллашган.

ҲАР ТЎҒРИДА

«СИРЛИ» СЎЗ

Банкларнинг темир сандиқлари, магнит ленталари ва чизмалар солинган шкафлар ва ниҳоят электрон-ҳисоблаш машиналарининг бошқарув пультлари махфий қулфлар билан беркитилган бўлиши керак? «Энг мураккаб калитларнинг ҳам қалбакисини тайёрлаш мумкин»,— деб ҳисоблашади Венгриянинг «Ферромеханик» бирлашмасининг мутахассислари. Шунинг учун улар ҳарф кодли оригинал қулф ясатдилар. У барча таниш моделларга нисбатан ички томонига ўрнатилган махфий механизми билан фарқ қилади. 20 та давлат бу қулф чизмаларини сотиб олди. Калитнинг буралишига ёрдам берадиган сўз ёки ибора лотин алфавитининг 26 ҳарфида комбинация тарзида тузилади ва керакли кнопкани босиш билан қулф механизми хабардор қилинади. Бундай кодни ечиш амалий жиҳатдан мумкин эмас.

ХАВФЛИ МЕДУЗАЛАР

Бу сирли медузани бундан ўн йил илгари Австралиянинг шимолий қирғоқларида биринчи марта аниқлашган эди. Унинг чақиши натижасида бир неча сузувчи ниҳоятда азоб-уқубат чекиб ўлган эди. Ҳозирги пайтда бу ўта заҳарли медузани Ҳинд ва Тинч океанлари қирғоқларида, Филлипин, Индонезия, Таиланд, Бирма, Сингапур ва Ҳиндистон сувларида кўриш мумкин. Бу медуза билан учрашиш ниҳоятда хавфли. Узунлиги 30—40 сантиметргача бўлган оёқлари тахминан 750 минг тўқимадан иборат. Бу тўқималар бир неча дақиқа ичида кишини ўлдирадиган заҳар ишлаб чиқаради. (ТАСС).

Спорт

ИККИНЧИ ЛИГА

БИРИНЧИ ДАВРА ЯКУНЛАНДИ

СССР чемпионатининг иккинчи лига, еттинчи зонасида иштирок этаётган футбол командалари мавсумнинг биринчи даврасига якун ясашди. Бунда охирги учрашув Янгиерда бўлиб ўтди.

«Янгиер» командаси футболчилари ўтган йилги зона ғолиби— Фарғонанинг «Нефтяник» коллективини қабул қилдилар. Майдон эгалари учрашувни ташаббускорликда ўтказишди. Матчнинг 15-минутида янгиерликлар томонидан уюштирилган ҳужумларнинг бири муваффақиятли якунланди.

Танафусдан сўнг ўйин янада кескин тус олди. «Янгиер» футболчилари ғалабани мустаҳкамлаш учун уюшқоқликда ҳаракат қилдилар. Бу ўз самарасини бермай қолмади. Учрашув тугашига бир неча минут қолганда мезбонлар меҳмонлар дарвозасига иккинчи тўпни йўллашди. Мазкур ғалабадан сўнг янгиерликлар ҳисобларидаги очколар сонини 18 тага етказдилар.

Биринчи давра мобайнида Самарқанднинг «Динамо» командаси муваффақиятли иштирок этди. Жумладан, улар 13 ўйинда ғалаба қозониб, уч учрашувда дуранг натижага эришишди. Фақат икки матчдагина мағлубиятга учрашди. Шуниси эътиборга лойиқки, динамочиларнинг ҳимоя чизиғидаги футболчилар ҳам аксарият ўйинларда бехато ҳаракат қилишди.

Наманганнинг «Навбаҳор» командаси ҳам биринчи давра давомида ҳужумкор ўйин кўрсатиб, мухлислари эътиборини қозонди. Пировардида улар 26 очко жамғариб, турнир жадвалининг иккинчи поғонасини банд этишга муваффақ бўлишди. Фарғонанинг «Нефтяник» коллективи эса биринчи даврани учинчи ўрин билан якунлади.

Энди эътиборингизга еттинчи зона коллективларининг биринчи даврадан сўнг турнир жадвалида тутган мавқеини ҳавола этамиз.

	Ў	Т	О
«Динамо»	18	32-7	29
«Навбаҳор»	18	36-9	26
«Нефтяник»	18	26-12	25
«Старт»	18	18-10	22
«Ҳисор»	18	16-12	21
«Ёшлик»	18	18-20	21
«Хоразм»	18	23-15	21
«Хива»	18	25-24	20
«Соҳибкор»	18	24-22	19
«Автомобилист»	18	21-16	18
«Янгиер»	18	27-26	18
«Зарафшон»	18	19-21	18
«Олой»	18	20-29	17
«Наримановчи»	18	17-23	17
«Шаҳрихончи»	18	24-27	15
«Пахтакор»	18	22-22	14
«Хўжанд»	18	14-31	10
ЦОР	18	11-46	6
«Амударё»	18	8-29	5

ВОЛЕЙБОЛ

СОВРИНЛИ ЎРИН

Могилевда хотин-қиз командалари ўртасида «Спартак» жамияти марказий Советининг биринчилиги бўлиб ўтди.

Мусобақа давомида жамият ғолиблиги учун Ленинграднинг ТТУ, Минскнинг «Искра», Тошкентнинг «Автомобилист» ҳамда биринчи лига вакиллари — Москва, Ереван, Омск ва Могилевнинг «Спартак» коллективлари кураш олиб бордилар.

«Автомобилист» командаси волейболчилари биринчиликда яхши иштирок этишди. Вакилларимиз фақат ҳал қилувчи учрашувда (Минскнинг «Искра» командасига) мағлубиятга учрашди. Натижада улар совринли иккинчи ўринни қўлга киритишди.

Редактор **И. СУЛАЙМОНОВ.**

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

ШАНБА

3 ИЮЛЬ

ХАЛҚАРО КООПЕРАЦИЯ КУНИ

● МТ I

9.00 «Время».

9.40 Футбол бўйича жаҳон чемпионатида.

12.05 «Ота-оналар, Сизлар учун».

12.35 Москва шаҳар телефон тармоғининг 100 йиллигига бағишланган кўрсатув.

13.05 «Спортлото»нинг 27-тиражи.

13.15 «Дон казаклари» Давлат ашула ва рақс ансамблининг концерти.

14.00 «Ғолиблар». Фронтдош дўстлар клуби. 2-гвардиячи армия ветеранларининг учрашуви.

15.25 «Дунё воқеалари».

15.40 «Типратикон плюс тошбақа». Мультфильм.

15.55 «Мўъжизасиз-мўъжизалар».

16.55 «Бугун — Халқаро кооперация куни». Кўрсатувда СССР «Центросоюзи» правлениесининг раиси А. А. Смирнов иштирок этади.

17.25 «Цирк майдонида».

17.55 Сиёсий шарҳловчи Л. А. Вознесенский суҳбати.

18.25 Ленин комсомоли мукофоти лауреати, ўзбек «Лазги» вокал-чолғу ансамблининг концерти.

18.55 «9-студия».

19.55 «Қирол Лир». ССР Иттифоқи Давлат академик Малий театри фильм-спектаклининг премьераси.

21.30 «Время».

22.05 «Қирол Лир» фильм-спектаклининг давоми.

23.45 Янгиликлар.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

9.20 «Агар соғлом бўлай десанг». Физкультурачиларга маслаҳатлар.

9.25 «Келишган эркак». Телевизион бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар.

11.35 «Тонгги почта» музикали программаси.

12.05 Новосибирск телевидениесининг программаси

13.35 «Олам кинокамера кўзгусида».

14.40 «Археологиянинг шоҳидлик беришича». Илмий-оммабоп фильм.

15.00 «Музикали киоск».

15.30 «Кинотомошабин ҳамроҳи».

16.15 «1982 йил қўшиқлари».

17.20 «Кинопанорама».

18.45 «Халқаро обзор».

19.00 «Калининград». Телевизион ҳужжатли фильм.

19.30 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурсда.

20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».

20.45 «Здоровье» илмий-оммабоп программаси. Ленинграддан олиб кўрсатилади.

21.30 «Время».

22.05 «Москвада уч кун». Телевизион бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар.

● ЎзТВ I

9.55 Кўрсатувлар программаси.

10.00 Янгиликлар.

10.10 «Орзу». Фильм-концерт.

10.40 «Бирга бўлсак ҳаммамиз» (рус.).

11.10 «Белгиланган курсдан боряпман». Бадиий фильм.

12.30 «Музика истиқболи эгалари».

13.10 «Шифокор суҳбати».

13.25 Шахмат мактаби.

13.55 «Биз — ватанпарвар интернационалистлармиз» (рус.).

14.40 «Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун».

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.

18.05 «Тонгги қўшиқ». Мультфильм.

18.15 «До-ре-ми-фа-соль». Мактаб ўқувчилари учун музикали ўқув кўрсатуви.

18.45 «Бугун — Халқаро кооперация куни».

19.15 «Ахборот» (рус.).

19.30 «Цирк, цирк, цирк».

20.10 «Ахборот».

20.30 СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. «Даврамизга марҳабо!» ҚҚАССР ва Ўзбекистон областлари бадиий ҳаваскорлик коллективларининг телевизион фестивали. Экранда — Сурхондарё области.

21.30 Москва. «Время».

22.05 СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. «Даврамизга марҳабо!» ҚҚАССР ва Ўзбекистон областлари бадиий ҳаваскорлик коллективларининг телевизион фестивали. Экранда — Сурхондарё области (давоми). Кўрсатув тугагач — Кўрсатувлар программаси.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана

БИЗНИНГ АДРЕС: 700 000, ТОШКЕНТ—П, ЛЕНИН КЎЧАСИ, 41*

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 33-44-43 32-56-21, 33-54-33, 32-54-42. Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-54-48, 32-56-25. Партия турмуши бўлими — 32-56-34, 32-56-22. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52, 32-56-39. Таржима бўлимлари — 32-56-37, 32-54-54. Сатира ва юмор бўлими — 32-54-52. Иллюстрация бўлими — 32-56-27, 32-58-83. Эълонлар бўлими —33-81-42.

Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. — 07316. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босма хонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64543. А. 1058. 8